zUmag

Časopis študentov Katolíckej univerzity v Ružomberku
Ročník VI. Číslo 4 (apríl 2009) 0,50€ (14,90 SK)

(Ne)ochrana

Dnešok nám núka príležitosť otvorene polemizovať nad každou maličkosťou a spochybňovať aj nespochybniteľné tvrdenia. Neraz seriózne diskutovať o irelevantných veciach, ktoré možno ani nestoja za zmienku. A nikdy nedospieť k hodnotnému záveru, či bola skôr sliepka alebo vajce. Napriek tomu, konfrontácia názorov nás neustále posúva ďalej, učí znášanlivosti a mení zastaralé pohľady na svet.

Dajme však týmto idylickým predstavám súčasný rozmer. Radi sa oháňame svojou ukážkovou, do vesmíru volajúcou toleranciou voči názorom ostatných. Áno, v tom sme dobrí, prvotriedni. Pokiaľ nie sú názory iných, zhodou náhodných náhod, protikladné. V opačnom prípade je lepšie poobzerať sa po kôpke piesku, kam si uchýlime hlavy. Nevidíme, nerozprávame, nepočúvame. Ignorujeme, zatracujeme, odcudzujeme, hlásame návrat do minulosti. Pochopiteľne, aby nám názor ostatných neublížil a morálne sme neupadli. Dovolím si použiť názov filmu Večný svit nepoškvrnenej mysle. V súvislosti s témou čísla, antikoncepcia (viac na stranách 10-12), s pozmeneným názvom, Večný útlm predpojatej mysle.

Venujeme sa jednej z najchúlostivejších tém, ktorá nerada opúšťa priestor štyroch očí. A vôbec, prečo by mala? Lebo v dobe polemík o legalizácii potratov je jednou z najdiskutovanejších. Na druhej strane, mala by som tu prezentovať názor redakcie. Je kompromis medzi názormi na používanie antikoncepčných metód vôbec možný? Nehľadajte odpovede áno alebo nie. Rovnaký postoj, pochopiteľne, nezdieľame. Napriek tomu, nevyhýbame sa problematike, o ktorej treba hovoriť a očakávame, že naše názory nebudú odcudzované.

Je zarážajúce, že doba pokročila a myslenie zaostáva. Tolerancia antikoncepcie si nevyžaduje extrémne liberalistické myslenie. Ani nikoho nenúti používať niektorú z techník ochrany pre neželaným otehotnením. Vyžaduje si len iný uhol pohľadu. Menšiu odchýlku od kritérií, ktorými určujeme, kto je normálny a kto zhýralý. Odchýlku priamo úmernú zmene doby a spoločnosti v nej.

Názor nestačí len prejavovať, ale i akceptovať. V otázke antikoncepcie a sexu premýšľať racionálne, no nie unáhlene. Obzvlášť v období, keď sme dosť starí na to, aby sme sami rozhodovali o našej budúcnosti. Napriek tomu, stále nepripravení na nenávratné prešľapy a poučenia od života, ktorým sme možno mohli predísť.

Anna Tkáčová

Zumag – univerzitný časopis študentov Katolíckej univerzity v Ružomberku.

Mesačník. Číslo 4, apríl 2009. Ročník VI. Cena 0,50 € (14,90 Sk).

Šéfredaktorka: Veronika Folentová. • **Zástupca šéfredaktorky:** Filip Struhárik. • **Redaktori:** Marek Balický, Ján Hacek, Simona Mišunová, Veronika Surová, Iveta Gombošová, Andrej Korim, Mária Škvarlová, Marek Mačica, Martin Koleják, Alena Korbačková, Andrea Šalková, Miroslava Komorová, Michal Hricko, Erika Zaťkovičová, Mária Berilová, Miroslava Petáková, Matej Slašťan, Lorant Paugsch, Hedviga Henelová, Michaela Kušnírová. • **Grafika:** Michal Hricko, Ľubica Kubišová. • **Obálka:** Filip Struhárik. • **Jazyková korektúra:** Ivana Bušniaková, Katarína Pribulová.

E-mail: zumag@fphil.ku.sk.

Vydáva: Redakcia Zumagu. • **Tlač:** Vydavateľstvo Michala Vaška, Prešov.

Redakcia si vyhradzuje právo na apretáciu rukopisu.

© Rozmnožovanie časti alebo celku textov, fotografií, grafov akýmkoľvek spôsobom, v slovenskom, ale aj v inom jazyku je bez písomného súhlasu redakcie zakázané.

Študenti žurnalistiky majú nový blog

Po niekoľkomesačnom neustálom sťažovaní sa na funkčnosť blogu študentov Filozofickej fakulty KU sa budúce novinárske hviezdy dočkali. Začiatok letného semestra priniesol spustenie nového redakčného systému, ktorý v plnom rozsahu nahradil starý, už dosluhujúci, Zumag. *„Ročníková práca je založená na systéme Wordpress. Od starého blogu je kompletne odlišná, prepracoval sa textový editor, článok je možné priradiť do viacerých kategórií naraz. Je rýchlejší, perex už nemá vlastnú kolónku. To je len časť z množstva zmien,“* povedal pre ZUMAG nový administrátor Ondrej Šomodi. Takmer okamžite, ako sa sprístupnil nový redakčný systém, študenti Katedry žurnalistiky, ale nielen oni, rozvírili diskusiu o pozitívach a negatívach tohto kroku. Najčastejšie sa ozývali hlasy proti grafickému dizajnu a „zmiznutiu“ doteraz publikovaných článkov. V súčasnosti sa na vyriešení týchto problémov pracuje. Ročníková práca sa bude postupne meniť. *„Zmeny neustále prebiehajú. Časovo náročná bola najmä optimalizácia všetkých presmerovaní. V budúcnosti pravdepodobne pribudne rebríček najčítanejších článkov, ak sa podarí, pribudne aj ich hodnotenie. Postupne sa bude upravovať aj dizajn,“* pokračoval v rozprávaní Ondrej Šomodi. Študenti, ktorí by si radi prečítali svoje, už publikované príspevky sa nemusia obávať. Časom sa sprístupní aj starý Zumag. Články stále existujú, neboli zmazané. Vedenie katedry žurnalistiky musí rozhodnúť, kde sa predchodca Ročníkovej práce presmeruje. Články sa budú dať prezerať, ale už nie publikovať.

Marek Balický

Plnia katolícke médiá v slovenskej spoločnosti svoju úlohu?

Pod záštitou rektora Katolíckej univerzity v Ružomberku, Tadeusa Zasępu, sa po štyroch rokoch stretli zástupcovia katolíckych médií na Slovensku. Náplňou a výsledkom konferencie mala byť analýza pokrokov, či zlyhaní na mediálnom trhu. Aký je význam či zmysel katolíckych médií? Jozef Tiňo z Ústredia slovenskej kresťanskej inteligencie v úvodnom príhovore upozornil na skutočnosť, že ak chcú katolícke médiá preniknúť do prísne deleného mediálneho priestoru, *„je potrebné aby sa prispôsobili komerčným médiám“*. Toto konštatovanie poopravil, resp. vyvrátil príhovor Juraja Spuchľáka, riaditeľa Rádia Lumen, poukázaním na reklamu ako na problematickú v súvislosti s katolíckymi médiami. Podľa neho reklama nemôže tvoriť hlavný zdroj príjmov katolíckeho média. Okrem reklamy samej je totiž médium zodpovedné aj za morálny rozmer jej zadávateľa. Diskutujúci sa venovali aj citlivým témam. Vedúca sekretariátu Katolíckych novín Martina Grochalová uviedla i skutočnosť, kedy sa obranou novín stáva, že o citlivej téme mlčia. To však pripomína apatiu. Zaznel tiež názor, že v porovnaní so svetovými (napr. talianskymi) médiami je spomenutá „tichá obrana“ skôr nepochopiteľná.

Zázrakom označil vznik Tv Lux jej riaditeľ Marek Poláček: *„Chceme ukázať ľuďom hodnoty, ktoré im prinesú vnútornú radosť.“* Po skončení konferencie prichádza čas na realizáciu nastolených otázok v praxi, rovnako, ako pripustiť kritiku aj vo „vlastných radoch“. A to je väčšinou to najťažšie...

Ján Hacek
FOTO: katnviny.sk

Deň otvorených dverí, šanca vidieť viac

Počas zimného skúškového obdobia sa, už tradične, konal na Filozofickej fakulte Katolíckej univerzity Deň otvorených dverí. Presne 23. januára 2009 sa otvorili brány všetkým potenciálnym uchádzačom o štúdium na našej Alma mater. Návštevníci sa postupne zhromaždili v učebni Bloku F, aby sa o desiatej mohli zúčastniť prezentácie jednotlivých odborov. Postupne boli predstavené všetky katedry, ktoré pôsobia na fakulte. Následne prodekanka pre vzdelávanie a výchovu Viera Kováčova previedla súčasných maturantov po priestoroch fakulty. Po exkurzii v bloku F sa presunuli do Zdrojového centra. Po skončení oficiálnej časti programu sa uskutočnili sprievodné akcie. Pre záujemcov o štúdium odboru žurnalistika bolo pripravené FunModerovanie, kde si mohli vyskúšať post moderátora, prípadne dozvedieť sa niečo o technike v rozhlasovom štúdiu. Budúci psychológovia prešli niekoľkými psychotestami, aby lepšie spoznali svoju osobnosť. Literárno-lingvistické metamorfózy alebo literárne dielo a jazyk ako ich nepoznáme, si vychutnali slovenčinári. Katedra filozofie pripravila pre uchádzačov logické hádanky.
Na akékoľvek hodnotenie je ešte skoro. Ostáva len veriť, že budúcoroční prváci posunú latku kvality znova vyššie.

Marek Balický
FOTO: Michal Hricko

Noví profesori na KU

Katolícka univerzita je bohatšia o štyroch nových profesorov. Jeden z nich pôsobí aj na Filozofickej fakulte. Dňa 20. januára vymenoval prezident Slovenskej republiky, Ivan Gašparovič, 49 nových vysokoškolských profesorov, medzi nimi aj štyroch z KU.

Najvyšší akademický titul získal dekan Fakulty zdravotníctva KU Anton Lacko v odbore ošetrovateľstvo, Stanislav Vojtko z Teologickej fakulty KU v odbore katolícka teológia, z Pedagogickej fakulty KU Ľubomír Pekarčík v odbore sociálna práca a vedúci Katedry filozofie KU Peter Volek v odbore katolícka teológia. Zmeny v náplni svojej práce čerstvý profesor Peter Volek nevidí: *„Veľký rozdiel tu nie je. Pre niektoré administratívne veci sa ale vyžaduje, aby garantom bol profesor, preto je to potrebné. Ale práce bolo aj predtým veľa, takže v tomto nepociťujem rozdiel.“* Pribudnúť by mu, podľa jeho slov, mali najmä písania posudkov, recenzovanie publikácií a prerozdeľovanie práce na fakulte.

Simona Mišunová

Pomáhať (je) umením

Takto nazvali študentky sociálnej práce benefičný koncert na podporu sociálne slabším rodinám, ktorý sa uskutočnil 17. februára 2009 v Aule Jána Pavla II. Pestrý program, ktorý sľubovali zaujímavé plagáty rozvešané po škole, prilákal veľa divákov a to nielen z radov našej univerzity. Celovečerným programom sprevádzala „šarmantná“ moderátorská dvojica – Ivana Maľáková a Jozef Bubnár. Ten sa predviedol aj ako frontman a spevák skupiny S2G band. Večer otvoril pracovník Pálkovho centra Jaroslav Rakučák svojím príhovorom. Predstavoval v ňom činnosť tohto krízového centra. *„Pálkovo centrum je vlastne inštitúcia, ktorá vznikla v roku 1995 v Liptovskom Mikuláši ako špeciálne výchovné zariadenie pre deti s poruchami správania“*, uviedol. A práve týmto deťom zo sociálne slabších rodín boli venované finančné prostriedky vyzbierané na benefičnom podujatí. Veľký úspech mal koncert skupiny S2G band (step to God). Divadlo Poesie Anima sa predstavilo dokonca dvakrát. Moderné satirické spracovanie hry Rómeo a Júlia vystriedala hra Kopec. Predstaviteľov mužského pokolenia zo sedadiel dvíhali tanečníčky orientálneho tanca Orientalica. Hudobnú zložku programu doplnili koncerty gospelových skupiny Christallinus a The Elements. Finančné prostriedky pre rodiny sa čerpali nielen z dobrovoľného vstupného, ale aj z tombolových lístkov či občerstvenia. Počas programu bolo možné prezrieť si aj galériu mladých umelcov.

Veronika Surová

Internet na internátoch bude vyriešený

Študenti, ktorí sú ubytovaní v Študentskom domove Mladá generácia v bloku B, už nebudú musieť vysedávať na chodbách snažiac sa zachytiť aspoň slabý internetový signál. V marci sa situácia zmení k lepšiemu. Ako povedal Peter Debnár z Ústavu informačno - komunikačných technológii KU: *„Doteraz sme na oddelení riešili dôležitejšie veci (novú topológiu siete na Filozofickej fakulte, aby všetko fungovalo, medzi nimi aj WiFi sieť na F-ku a bloku A). Už je všetko dokončené a môžeme začať s nakonfigurovaním prístupových bodov na internáte“*. Študentom to v prvom rade uľahčí vzdelávanie. Konečne budú môcť v pohodlí svojej internátnej izby získavať potrebné informácie, kedykoľvek sa im zachce.

Ani na internáte TRIO, kde sú ubytovaní väčšinou študenti Pedagogickej fakulty, už od polovice februára internet nerobí problémy. Začiatkom zimného semestra im sieť neustále vypadávala. Majiteľ budovy totiž zanedbal zaopatrenie internetového pripojenia, čím nesplnil dohodnuté zmluvné podmienky. Vďaka iniciatíve študentov, ktorí podľa Zmluvy o ubytovaní majú nárok na funkčné a plnohodnotné internetové pripojenie, je problém vyriešený.

Iveta Gombosová

FOTO: m.kompresory-info.sk

Šport je pre mňa relaxom

V siedmych rokoch sa napriek tomu, že nevedela plávať, posadila do lode. Odvtedy má na svojom konte tituly majsterky Európy, aj sveta. Na svojom krku mala zavesené dokonca aj olympijskú medailu, a to dvakrát. Je to najúspešnejšia ženská športovkyňa na Slovensku. Aj napriek svojim úspechom sa v čase najväčšej slávy prihlásila na vysokú školu a úspešne ju absolvovala. Elena Kaliská.

TEXT: Andrej Korim, Veronika Folentová
FOTO: SITA

Vo februári ste krstili novú publikáciu s názvom „Slzy zlata z divokej vody“. Aký je to pocit, keď o Vás napíšu knihu?
Nie je to každodenná vec. Je to pre mňa výzva ešte viac na sebe pracovať, aby výsledky boli čo najlepšie. Veľmi si vážim vydanie tejto knihy a verím, že sa bude mne aj ľuďom páčiť.

Talentov je na Slovensku strašne veľa. Nemalo by sa na ne zabúdať. Treba sa im trochu viac venovať, aby po nás bola určitá základňa a pretekári, ktorí nás budú nasledovať.

Páči sa Vám táto kniha?
Ešte som ju nečítala. Je zostavená z rozhovorov s ľuďmi, ktorí ma poznajú.

Kto bol krstným otcom knihy?
Prezident Ivan Gašparovič.

Krstilo sa vodou z kanála?
Áno, máte pravdu, bola to voda z kanála.

Po olympiáde v Pekingu, bol okolo Vás mediálny ošiaľ. Veľa rozhovorov, fotení. Nelezie to trochu na nervy, keď je toho priveľa? Alebo je to stále príjemné, že sú ocenené Vaše úspechy?
Sú chvíle, keď je to do určitej miery nepríjemné. Treba sa s tým zmieriť, snažiť sa vyjsť v ústrety médiám. Na druhej strane si myslím, že je dobré, keď je takýto športový úspech zviditeľnený.

Mali ste niekedy problém s médiami? Uverejnili niekedy niečo, čo ste nechceli, aby bolo uverejnené?
S médiami vychádzam dobre. Zatiaľ sa nevyskytol takýto problém. Väčšie rozhovory sa dávajú k autorizácií. Je to len na mne, či si ich chcem pustiť ďalej do svojho súkromia.

Od siedmich rokov sa venujete vodnému slalomu. Ako to vlastne začalo? Posadili Vás do lode a povedali Elena skús pádlovať alebo tam bola najprv nejaká príprava na suchu, keďže ste v tom čase ešte nevedeli plávať? Nebáli ste sa?
Rešpekt tam bol. Keď sa človek prihlási na vodný slalom, v prvom rade sa dávajú základy pádlovania, ako sa správne nastupuje do kajaku. Do lode sa nasadá po vysvetlení všetkých technických prvkov a „prípravkár“ musí mať na sebe plaveckú vestu. Keď má niekto problém s plávaním, tak sa to dá počas zimy s pomocou trénerov naučiť.

Bola to skôr zábava alebo ste si už vtedy mysleli, že môžete dosiahnuť takéto úspechy?
V detskom veku si človek neuvedomuje, čo chce od života, kde jeho cesty povedú. Aj v mojom prípade, to tak bolo. Každé dieťa je také, že uteká na všetky strany, chce všetko spoznávať, získavať nové skúsenosti. Ja som sa venovala aj iným športom. V desiatich rokoch som sa musela rozhodnúť, kde moje kroky povedú. Vybrala som si vodný slalom. Impulzom pre mňa, bolo aj to, že sa vodný slalom v roku 1982 opäť stal olympijským športom. Výrazne to pomohlo nášmu športu. Zlepšili sa podmienky a zabezpečenie. Všetci pretekári, vrátane mňa, sme dostali pred seba výzvu vybojovať si v budúcnosti účasť na olympijských hrách.

V reprezentácií ste od roku 1993. Výraznejšie úspechy prišli až po desiatich rokoch. Nemali ste niekedy počas týchto rokov chuť skončiť kariéru?
Tento šport ma veľmi baví. Ľudia, ktorí sa pohybujú vo vodnom slalome sú veľmi príjemní a myslím si, že to tak aj naďalej ostane. Určite je ťažké prechádzať krízami a športovými neúspechmi. Na druhej strane si myslím, že niekedy môže neúspech potlačiť športovca ďalej, aby bojoval a nevzdával sa. Hodiny alebo roky driny sa musia raz prejaviť.

Môžeme povedať že u Vás bola najväčšia kríza po olympiáde v Sydney, keď ste nezískali medailu?
Áno je to pravda. Rok 2000 bol pre mňa kritický, krízový. V tomto roku som brala samé štvrté miesta. Nielen ja, ale aj všetci okolo očakávali, že by mi to už mohlo vyjsť. Šport vie byť aj pekný, vie aj zobrať, aj dávať. V tej chvíli to vo mne vrelo rôznymi smermi. Vďaka ľuďom, ktorí sa okolo mňa pohybovali, aj Štepánke Hilgertovej, určite veľmi vďačím za to, že som sa nevzdala a začala som bojovať ďalej.

Určite neľutujete, pretože potom prišli dve zlaté olympijské medaily.
Áno, aj keď teraz sa o tom už ľahko rozpráva. Keby mi niekto povedal, že o ďalšie štyri roky sa môžem stať olympijskou víťazkou, tak by som tomu neverila. Skôr by som povedala, že je to vtipná kaša. Realitu máme tu a určite som veľmi rada.

Systém olympijských hier je pre našu krajinu možno trochu neférový. Z každej krajiny môže štartovať iba jedna loď v každej kategórií. My máme tých kvalitných pretekárov viac. Nebolo sa na olympiádu ťažšie dostať, ako vybojovať zlato?
V minulosti (Atlanta, Sydney, Atény) bola možnosť štartovať s dvomi loďami v každej kategórií. Teraz to spravili tak, aby to nebolo o kvalite, ale o kvantite. Cieľom je, aby dostali priestor aj rozvojové krajiny. Určite je dobré, že sa tam dostávajú aj slabšie pretekárky. Ubúda však kvalita, čo bolo vidieť aj v Pekingu. Voda bola veľmi ťažká, dievčatá tam mali veľké problémy. Aj ja som ich zo začiatku mala. Myslím si, že treba dať priestor aj iným, ale aby na to nedoplácali silnejšie krajiny.

Aké sú pocity na štarte? Registrujete okolie alebo ste úplne zahľadená do seba a sústredíte sa? Viete aké je poradie, či treba ísť na istotu alebo stále idete naplno? Napríklad na olympiáde v Pekingu ste vedeli, že Štepánka urobila „eskimáka“?
Budem hovoriť sama za seba. Neviem ako to robia ostatné dievčatá. Ja sa nesnažím pozerať, ako idú moje súperky predomnou. Snažím sa čo najlepšie skoncentrovať na moju jazdu, ktorá ma čaká a nevnímať okolie, aby som nevyšla z koncentrácie. Keby som na chvíľu vypla, tak by sa mi to mohlo, obzvlášť na tejto trati, vypomstiť.

Ako vnímate diskusie o vyradení vodného slalomu z olympijských hier? Ako sa to bude podľa Vás vyvíjať?
Špekulovalo sa o tom. Vodný slalom je však stále zaradený medzi olympijskými disciplínami. Zatiaľ sa na toto nedá reagovať. Uvidíme ako to bude ďalej. Aj v minulosti boli reči, že vodný slalom vyradia. Napríklad v Sydney sa všetky federácie skladali na stavbu kanála. Určite by to bola veľká škoda, keby vodný slalom vyradili.

Aké sú podľa Vás dôvody týchto diskusii?
Je to hlavne o financiách. Stavba nových kanálov je finančne náročná. Nájdenie plochy alebo miesta, kde by sa mali vybudovať, ťahanie vody, čerpadlá, turbíny, rieky. Aj po tejto stránke je to veľmi ťažké.

Keď sme pri kanáloch, ktorý Vám najviac vyhovuje.?
Prírodná voda má svoje čaro. Umelý kanál je vybudovaný na báze rôznych prekážok, s ktorými sa dá pohybovať alebo sú natrvalo postavené. Kanál je nevyspytateľný v tom, že pri stavbe týchto prekážok sa dokážu spraviť rôzne valce, vlny, rozhrania, že sa dokážu meniť. Niekedy je to nevýhoda, lebo tým, že sa to mení, je reakcia niekedy iná ako u druhého.

Keby mi niekto povedal, že o ďalšie 4 roky sa môžem stať olympijskou víťazkou tak by som tomu neverila. Skôr by som povedala, že to je vtipná kaša.

Na ktorý kanál máte najlepšie spomienky a ktorý je podľa Vás najťažší?
Najťažší bol určite teraz v Pekingu. Ten bol momentálne najťažším na svete a aj stále je. Ak ho už nezrušili. Určite, že sú ťažké aj naše na Slovensku v Čuňove alebo v Grécku v Aténach. Je veľmi dobré, že sa po celom svete stavajú nové kanály a tým pádom pribúdajú aj nové preteky na nových tretiach a o tom je to, že človek získava na každej novej vode nové skúsenosti a nové poznatky.

Aké je finančné zabezpečenie vodného slalomu na Slovensku? Ľudia, by si mohli myslieť, že dvojnásobná olympijská víťazka má veľa peňazí, nemusí nič do konca života robiť.
Nie je to tak. Nie sme šport ako napríklad golf alebo tenis. My sme podstatne nižšie. Čo sa týka zabezpečenia mojej športovej prípravy. Myslím si, že som veľmi dobre zabezpečená. Odvíja sa to od mojich výsledkov v danom roku. Na finančnom zabezpečení sa podieľa ministerstvo školstva, rezort Dukla Banská Bystrica a klub KTK Liptovský Mikuláš. Ja sa nemôžem vôbec sťažovať, moja príprava je veľmi kvalitná a veľmi dobre zabezpečená.

Myslíte si, že vodný slalom má na Slovenku veľkú podporu od sponzorov?
Čo sa týka sponzorov, na to sú manažéri, ktorí to majú na starosti. Tým, že sme v podstate najlepším športom na Slovensku, máme veľmi dobré zázemie po všetkých stranách. Myslím si, že my, ako vodný slalom, môžeme byť spokojní.

Ako je to u mladých pretekárov? Všetky náklady musia hradiť rodičia alebo je tam systém na podporu mládeže?
Je vytvorený projekt. Máme v kluboch výber talentovanej mládeže, o ktorú sa starajú vybraní tréneri. Sú postavení podľa výkonnosti a každý je podľa nej hodnotený. Niektoré veci (lode, pádla, oblečenie) zostávajú aj po nás.
Je nejaký talent na obzore? Vy tiež trénujete?
Trénujem jedného chlapca. Nie je to však ešte na sto percent, pretože ja sama trénujem na profesionálnej úrovni. Je to v mojom voľnom čase. Talentov je na Slovensku strašne veľa. Nemalo by sa na ne zabúdať. Treba sa im trochu viac venovať, aby po nás bola určitá základňa a pretekári, ktorí nás budú nasledovať.

Mohli by sme priblížiť, čo znamená trénovať na profesionálnej úrovni?
Moje tréningy sú dvojfázové, niekedy trojfázové. Záleží, v ktorom období. V zime je to trochu o niečom inom. Je tam telocvičňa, bežky, posilňovňa. Je to zamerané na kondično-silovú prípravu, z ktorej čerpám v sezóne. V letnej sezóne je čas trávený hlavne na vode, občas v posilňovni alebo v teréne, keď sa človek ide prebehnúť.

Skočíte si niekedy s trénerom Mrázom do vlasov?
Takáto situácia sa stane, ale po tréningu si to vyjasníme, vydiskutujeme. Povedia sa veci bližšie, každý si povie svoj názor a potom sa snažíme, aby to bolo čo najlepšie.

Vrátim sa k tej zimnej príprave. Vy hrávate aj hokej. Nerozmýšľali ste nad reprezentáciou Slovenska aj na zimnej olympiáde?
Áno, hrávam hokej, nie je to tajomstvom. Hrávam ho viac-menej pre spestrenie mojej zimnej prípravy. Čo sa týka zimných olympijských hier, na jednej strane je to určitá výzva. Na druhej strane si myslím, že mám strašne ďaleko od tých dievčat. Hrajú to už niekoľko rokov. Sú podstatne zdatnejšie, technicky vyspelejšie ako ja v tejto oblasti. Ja nikomu nebudem brať miesto, nech si to rozdajú ony medzi sebou a nech tam idú tie najlepšie.

Ste dvojnásobnou olympijskou víťazkou, majsterkou Európy, majsterkou sveta, máte ešte nejakú motiváciu? Čo Vás ešte ženie dopredu?
Motivácia sa vždy nájde. Udržať sa medzi svetovou elitou, medzi prvou desiatkou, je vždy veľmi ťažké. V dnešnej dobe konkurencia nespí. Prichádzajú nové tváre, nové mladé dievčatá. Musím aj ja trochu viac na sebe pracovať ako v minulosti. Pre mňa je vždy tá výzva, držať sa medzi elitou.

Máte nejaký recept na to, keď sa Vám nechce?
Niekedy sú také dni, keď sa človeku nechce. Chvíľu človek odoláva, až nakoniec sa odhodlá. Po skončení tréningu si aj povie ako dobre, že som absolvovala ten tréning. Bol príjemný a splnil svoj účel.

Šport človeku veľa dáva ale aj veľa berie. Dominujú tie pozitívne stránky?
Čo mi dáva? Dal mi veľa nových skúseností, poznala som veľa nových ľudí, spoznávam stále nové krajiny a rôzne svetadiely. Ak by som nerobila šport, tak takéto niečo, by sa mi nepodarilo. Čo mi zobral? Možno, že tú mladosť. Nemohla som sa ísť vyšalieť s dievčatami a chlapcami, ako moje rovesníčky. Myslím si, žeje to o tom, že keď sa človek spätne vráti, má pekné spomienky

Ktorý moment vo Vašej doterajšej kariére možno označiť za naj, kedy ste mali najlepší pocit?
Pre mňa bola najlepšia sezóna v roku 2004, keď mi všetko vychádzalo. Mala som veľké športové šťastie. Takže určite ten rok 2004.

Môže vrcholový športovec skĺbiť šport a osobný život? Nie je to len o športe? Dá sa stíhať niečo iné?
Vždy sa nájde priestor, ale niekedy ten športovec príde z tréningu taký unavený, že je rád, že je vôbec doma. Môže vydýchnuť a vypnúť. Keď je však možnosť ísť s dobrými kamarátmi, s dobrou partiou niekde si sadnúť, tak určite áno.

V desiatich rokoch som sa musela rozhodnúť, kde moje kroky povedú. Vybrala som si vodný slalom.

Máte čas na rozvíjanie iných záľub?
Klamala by som, ak poviem, že nie. Určite, že keď niečo chcem, tak si ten čas nájdem.

Čomu okrem športu venujete najviac času?
V podstate šport je pre mňa relaxom. Keď je možnosť navštívim divadlo, kino, rada si prečítam dobrú knižku alebo počúvam hudbu.

Ako ste zvládali chvíle na škole? Zvládať tréningy, školu? Pred dvoma rokmi ste úspešne ukončili vysokoškolské štúdium na UMB v Banskej Bystrici. Ako sa to dá všetko stíhať?
So spoluprácou s profesormi, rôznymi konzultáciami. S týmto až taký veľký problém nebol. Aj ja som musela niekedy viac zabrať, ako v minulosti ale vždy sa to dalo skĺbiť, aby boli obe strany spokojné.

Nemali ste pocit, že je zbytočné študovať na vysokej škole?
V dnešnej dobe je ten vysokoškolský titul potrebný. Vždy treba myslieť na zadné dvierka. Šport nebudeme robiť do konca života. Môžu prísť rôzne zranenia, úrazy, ktoré by mi nedovoľovali venovať sa ďalej tomuto športu. Je dobré mať niečo v rukách, aj keď možno nebudem robiť v tom vyštudovanom fachu.

Rozmýšľali ste niekedy v detstve o nejakom inom povolaní? Čo by robila Elena Kaliská, ak by nebola vodnou slalomárkou?
Ja som bola odmalička športovo založená. Mojím snom bolo byť učiteľkou telesnej výchovy. Uvidíme, či prídem do školstva alebo ostanem pri vodnom slalome.

Máte na to školu, takže tento sen by sa mohol ešte stať skutočnosťou?
Uvidíme.

Takže, čo do budúcnosti? Ešte určite olympiáda, ak zdravie vydrží?
Ak zdravie vydrží, áno. Budem sa snažiť, aby moje výsledky boli čo najlepšie a v roku 2012 sa budem snažiť zabojovať o olympijskú miestenku.

A potom to vo veľkolepom štýle ukončiť?
Uvidíme ako to všetko dopadne. Nechcem predbiehať. Bolo by to veľmi pekné a milé, ale šport je nevyspytateľný a určite je to aj o tom šťastí. Nechajme sa prekvapiť.

Afganistan: koniec jedného sna

TEXT: Mária Škvarlová, FOTO: flickr.com

Na otázku „How is USA today?“ by sme v posledných mesiacoch darmo čakali povestné „no problem“. Okrem ekonomickej krízy dnes svetový policajt čelí aj tomu, ako sa vysporiada s vojnovými konfliktami Bushovej administratívy. Najväčší otáznik visí nad operáciou Trvalá sloboda v Afganistane. Sen o americkej neporaziteľnosti sa v Strednej Ázii pomaly rozplýva.

Neporaziteľní

Pri spomienke na 20. výročie porážky Sovietskeho zväzu v Afganistane sa bývalí dôstojníci Červenej armády nechali počuť, že Spojené štáty v tejto ázijskej krajine nikdy nezvíťazia. Denník Sme cituje dôstojníka Olega Kubanova: *„Je to ako boj proti piesku. Žiadna sila nedokáže poraziť Afgancov. Nezáleží na tom, či ste Rusi alebo Američania.“* Za pravdu mu dáva bývalý minister americkej diplomacie Henry Kissinger, ktorý vo svojom komentári pre Washington Post tvrdí, že pri okupovaní Afganistanu zatiaľ neuspel žiaden zahraničný dobyvateľ.
Americká taktika vytvoriť centrálnu vládu s vplyvom na dianie v celej krajine, je podľa jeho mienky mylná. *„Teritórium je príliš veľké, krajina nehostinná a obyvateľstvo etnicky rôznorodé,“* uzatvára Kissinger.

Prehrávame!

Otázkou číslo jeden zostáva správna stratégia. Podľa slov bývalého amerického prezidentského kandidáta Johna McCaina USA v Afganistane prehráva. McCain preto schvaľuje februárové rozhodnutie prezidenta Baracka Obamu vyslať na vojnové pole ďalších 17 tisíc vojakov a domnieva sa, že je to jediná cesta, ako predísť tomu, aby sa z Afganistanu stalo útočisko Al-Káidy. McCainov katastrofický scenár je ale podľa všetkého opodstatnený. Vláda susedného Pakistanu uzavrela prednedávnom s protalibanskými militantmi na svojom území prímerie. Dohoda zahŕňa zavedenie islamského práva šarího v oblasti blízko afganských hraníc. Spojené štáty to považujú za krok späť v boji proti extrémizmu.

Na muške nevinní

Tragédiou konfliktu je, že zatiaľ, čo sa stratégovia vo Washingtone snažia vymyslieť záchranný plán a rokujú pri okrúhlych stoloch, v Afganistane zomiera neúnosný počet civilistov. Posledná správa OSN hovorí o 2118 civilných obetiach za rok 2008.
V porovnaní s rokom 2007 je to nárast o takmer 30 percent. O osude afganského obyvateľstva pravidelne informuje vo svojich reportážach aj spravodajca New York Times Dexter Filkins. Novinár tvrdí, že hoci najväčšou hrozbou pre Afgancov zostávajú i naďalej samovražedné útoky zo strany Talibanu, nemálo z nich zomiera aj rukou Spojeneckých vojsk. Filkins približuje šokujúci osud Afganca Syeda Mohammeda: Ráno vrazili do jeho domu vojaci afgansko - americkej armády a odviedli ho na výsluch. Keď sa Mohammed vrátil domov, našiel tam mŕtvolu svojho syna, jeho tehotnej ženy a dvoch vnukov vo veku jeden a dva roky. Jediný, kto masaker prežil, bol Mohammedov štvorročný vnuk Zargawi. Zúfalý Afganec tvrdí, že on a jeho rodina nemali s Talibanom nikdy nič spoločné. Na druhý deň navštívil Mohammeda vysoký afganský činiteľ a daroval mu 800 dolárov...
Útoky tohto druhu zvyšujú v povedomí afganského obyvateľstva odpor k centrálnej vláde, ako aj k spojeneckým vojskám a nahrávajú popularite extrémistického Talibanu. Napriek rozšíreniu vojenského kontingentu je predstava, že Američania vojnu s Talibanom môžu vyhrať, nanajvýš naivná. Podľa názoru viacerých diplomatov je Afganistan omnoho tvrdší oriešok než Irak a zlé proroctvá ruských veteránov sa môžu zakrátko pretaviť do skutočnosti.

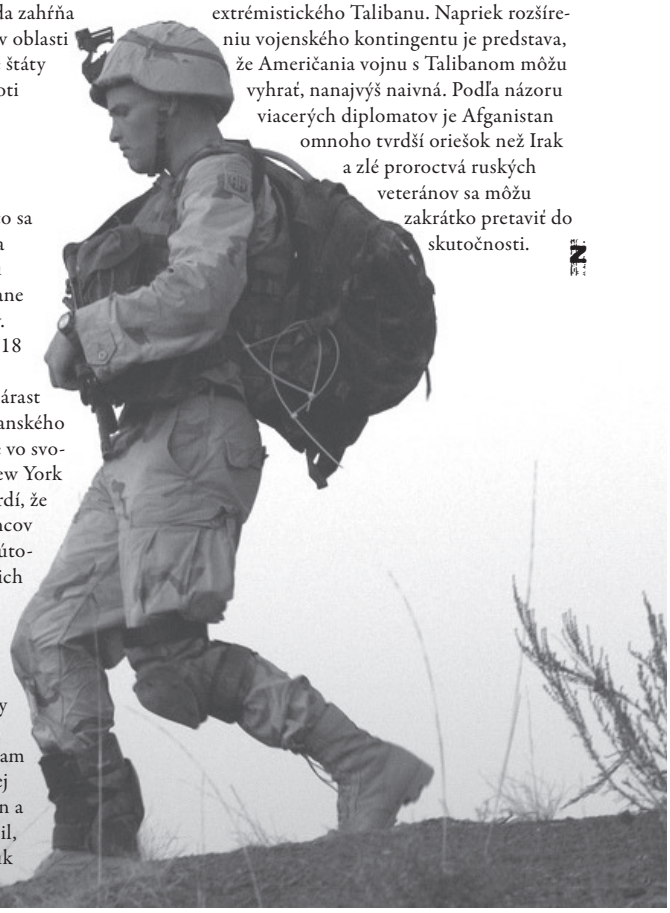

Nová vláda, staré problémy

TEXT: Marek Mačica
FOTO: abc.net.au

Po necelom roku sa obyvatelia Zimbabwe konečne dočkali. Opozičný líder Morgan Tsvangirai (MDC) a jeho rival, prezident Robert Mugabe (ZANU-PF), sa predsa len dohodli na rozdelení moci v krajine. Zmier prišiel v čase, kedy je zoznam problémov tejto africkej krajiny takmer nekonečný. Ľudia sú radi. Odborníci už ale takí optimistickí nie sú. Vláde v tomto zložení dávajú krátku životnosť.

Dohoda sa rodila ťažko. Problémom úrazu predchádzajúcich rokovaní bolo rozdelenie moci v silových rezortoch, ktoré chcel aj naďalej kontrolovať prezident Mugabe. „Chceme hlavne stabilizovať ekonomiku a pritiahnuť do krajiny investície,“ povedal Tsvangirai po svojom vymenovaní za premiéra. Vo vláde bude mať jeho MDC spolu 16 postov, zatiaľ čo prezidentova strana ZANU-PF o jeden menej. Obzvlášť horúce bolo pri rozdeľovaní kreslo ministra financií.
V krajine s niekoľko miliónovou infláciou majú len tie najmenšie bankovky šesť núl. Preto bolo prekvapením, keď toto kľúčové kreslo nezískal finančný odborník, ale tajomník MDC Tendai Biti. Tsvangiraiho strana má však za sebou prvý škandál, ktorého ústrednou postavou sa stal pokladník Roy Bennet. Po tom, čo bol navrhnutý na post námestníka ministra poľnohospodárstva, ho polícia zadržala na letisku a obvinila z vlastizrady. Podľa serveru BBC bol dôvodom jeho zadržania údajný komplot proti prezidentovi Mugabemu.

Tým, že sa v Zimbabwe rozdelila moc medzi prezidenta a premiéra, stratil Mugabe časť svojho vplyvu. Preto si užíva výhod, kým je to možné. Podľa týždenníka Der Spiegel chystá prezident pri príležitosti svojich 85-tych narodenín veľkolepý večierok. Nemalo by na ňom chýbať 2000 fliaš šampanského, 500 fliaš whisky a štyritisíc porcií kaviáru. Týždenník Sunday Times dokonca informoval, že si Robert Mugabe pre seba a svoju manželku kúpil v Hongkongu vilu za takmer štyri milióny eur.

Pád ropného triumvirátu

Moc, ktorú donedávna stelesňovalo trio ropných cárov – Vladimir Putin, Hugo Chávez a Mahmúd Ahmadínedžád, upadá priamo úmerne s poklesom cien čierneho zlata. Kým pred pol rokom atakovala hodnota jedného barelu ropy magickú hranicu 150 dolárov, dnes je to necelých 40 a podľa niektorých analytikov sa pokles zastaví až na prahu 25-tich dolárov. Ropné spoločnosti, ktoré boli donedávna pre Moskvu, Teherán a Caras bezodným zdrojom príjmov, sú v časoch ekonomickej recesie nútené prehodnocovať každú investíciu.

TEXT: Anna Tkáčová, Martin Koleják,
FOTO: flickr.com

Pokles, pokles a pokles

Organizácia krajín vyvážajúcich ropu (OPEC) znížila od septembra minulého roku produkciu o 4,2 milióna barelov denne. Začiatkom februára zverejnil kartel informáciu, že pre nízke ceny ropy a pokles dopytu odložili jej členovia realizáciu 35-tich nových projektov. Medzinárodná agentúra pre energetiku (IEA) preto vyzvala OPEC, aby rapídne nezvyšovala ceny komodity znižovaním ťažby, keďže tento krok v čase globálnej finančnej krízy situáciu len zhoršuje. Podľa varovaní IEA sa v blízkej budúcnosti možno nevyhneme problémom s dodávkami ropy. *„V roku 2010 začne hospodárstvo znova rásť, zotaví sa aj trh s ropou a môže nastať vážna kríza so zásobovaním, ak do ťažobného odvetvia nebudú prúdiť investície,“* uviedol generálny riaditeľ IEA Nobuo Tanaka

Koniec zlatého veku

Nie je to tak dávno, čo sa Vladimir Putin nechal počuť, že spoločne s Alžírskom, Indonéziou, Líbyou a Venezuelou vytvorí plynárenský kartel, ktorý bude konkurovať OPEC-u a súperiť so Spojenými štátmi o politický vplyv a kontrolu nad dodávkami plynu do východnej Európy a strednej Ázie. Tento kartel by tak mohol kontrolovať 70 percent svetových zásob plynu. V rovnakom čase iránsky prezident Ahmadínedžád vyhlasoval dolár za bezcenný a zastrájal sa, že premení štátne rezervy Iránu na eurá. Medzitým sa Hugo Chávez nevenoval ničomu s takou horlivosťou, ako vytláčaniu Washingtonu z Latinskej Ameriky a budovaniu socializmu nákupom ruských stíhačiek a kalašnikovov. Keď ale novovymenovaný americký prezident Barack Obama vyzval trio ropných cárov k dialógu, zareagovali prekvapivo ústretovo. *„Vidíme výrazný obrat v celej situácii, vysoké ceny ropy v posledných rokoch vplývali výrazne na geopolitickú situáciu,“* vysvetľuje toto konanie energetický expert Yergin Daniel. Čierne zlato už v dobe globálnej recesie nie je účinným nástrojom na plnenie mocenských ambícií. Chávez, ktorý bývalého prezidenta Busha nazýval „diablom,“ je dnes ochotný so Spojenými štátmi rokovať. Ahmadínedžád na oslavách 30-teho výročia islamskej revolúcie vyhlásil, že Irán je „pripravený na dialóg.“ A ruský minister zahraničných vecí Sergej Lavrov vyslovil prianie, aby sa vzťahy Ruska a NATO mohli „opäť dostať na patričnú úroveň.“

Zoči-voči recesii

Ropný triumvirát prinútila k umiernenej rétorike a ochote spolupracovať vlastná bezútešná situácia. Väzby Moskvy, Teheránu a Caracasu na Západ sú kriticky dôležité, aj keď si to krajiny zatiaľ odmietajú priznať. Všetky tri ešte donedávna profitovali z ropného bohatstva a na ňom budovali svoje plány. V rozpočtoch na tento rok kalkulovali s cenou ropy v rozpätí 86 až 100 dolárov za barel. Dnešných menej než 40 dolárov sa javí ako oprávnený dôvod na paniku. Hugo Chávez, ktorý v „zlatých časoch“ doma znárodnil ropný priemysel a vyhnal zahraničný kapitál, dnes tých istých investorov ticho volá naspäť. Mahmúd Ahmadínedžád si v Iráne nepočínal o nič lepšie. Dve demisie guvernérov národnej banky a obvinenia z drancovania štátnych rezerv sú pravou vizitkou hospodárenia tohto populistického lídra. Irán sa dnes navyše zmieta v 26 percentnej inflácii a miliardy dolárov, ktoré mali zabezpečiť vznik nových pracovných miest, minuli svoj účel. Azda najmohutnejšie doľahla globálna ropná kríza na tretieho člena „ropného triumvirátu“ – Rusko. Je paradoxom, že mocenská pozícia Vladimíra Putina ostala napriek tomu neotrasená. Putin za to vďačí najmä skutočnosti, že významný podiel ropného priemyslu v Rusku – na rozdiel od Iránu a Venezuely – ostáva stále v súkromných rukách. Tým pádom škodí ekonomická recesia viac ruským oligarchom, než samotnému Putinovi. Napriek tomu, že Kremeľ minul miliardy dolárov na sanáciu rubľa, sú podľa amerického týždenníka Newsweek, rezervy Ruskej federácie v prepočte na jedného občana 2734 dolárov, čo je stále omnoho viac, než v prípade Iránu (1421 dolárov) alebo Venezuely (1046 dolárov). Úspešnosť Putinovho boja s krízou je podmienená jej trvaním. Podľa Newsweeku by pri zachovaní súčasnej ceny ropy mohla ruská štátna pokladňa vyschnúť do konca roku 2010.

Nastal čas

Niektorí západní analytici sa domnievajú, že práve teraz je tá najvhodnejšia chvíľa, ako sa zbaviť „bolesti krku“ spôsobenej suverénnou politikou ropných cárov. V súčasnej kríze vidia príležitosť, ako dotlačiť tieto štáty k mocenským ústupkom, ako aj ústupkom na poli ľudských a občianskych práv. „Iné je stavať sa chrbtom k sankciám, či zlým finančným rozhodnutiam v časoch, keď má ropa trojnásobnú hodnotu, a iné je to dnes,“ uzatvára Newseek.

**Stojíme na prahu začiatku alebo konca?
Kto vyjde z finančnej krízy ako víťaz?**

Hormonálna antikoncepcia – hrozba či pomoc?

TEXT: Alena Korbačková

Každý deň na svete neplánovane otehotnie 240 000 žien. Pre zamilovaný pár je to nečakaná šťastná udalosť, avšak pre dvoch stredoškolákov tragédia.

Hormonálna antikoncepcia (HA) sa z medicínskeho hľadiska považuje za jednu z najspoľahlivejších foriem ochrany pred neželaným tehotenstvom. Môže byť vo forme tabletiek, injekcií, náplastí alebo podkožného implantátu. Lekári ju však často predpisujú aj kvôli pozitívnym účinkom na ženský organizmus. Je najúčinnejším prostriedkom na odstránenie menštruačných bolestí, pomáha pri liečbe akné, nadmerného ochlpenia alebo ak žena trpí anémiou (chudokrvnosťou). Pri užívaní tabletiek je krvácanie slabšie, čím tak nedochádza k veľkej strate krvi.

Hormonálna antikoncepcia pracuje na dvoch princípoch. Pri prvom sa zabráni samotnej ovulácií, čiže okolo vajíčka nevznikne folikul, ktorý je nevyhnutný pri oplodnení a bez ktorého nedochádza k ovulácií. U mnohých žien nedochádza, aj bez užívania antikoncepcie, k ovulácií práve preto, že sa nevytvorí spomínaný folikul. Druhý princíp je založený na báze nepriepustnosti hlienu pošvového hrdla, keď tento hlien zabráni prechodu spermií k vajíčku. Čiže nedochádza ku žiadnemu splynutiu pohlavných buniek a následne k potratu v tele ženy, ako to niektorí odporcovia hormonálnej antikoncepcie tvrdia.

Neprajníci vychádzali pri svojich tvrdeniach ešte zo starých princípov fungovania HA, pri ktorých skutočne k potratu dochádzalo. Tie sa však už v dnešnej dobe nepoužívajú, keďže medicína našla oveľa šetrnejšie metódy. Tabletky zabraňovali dozretiu maternicovej výstelky, kde sa mal zahniezdiť už počatý ľudský zárodok. Keďže ho maternica nemohla vyživovať, došlo k samovoľnému potratu. Druhý účinok liekov bol ten, že tabletka pôsobila na vajíčkovod, ktorý tuhol a vajíčko sa v ňom prestalo pohybovať. To malo za následok neuhniezdenie zárodku a jeho hynutie.

Aj u HA sa vyskytujú nežiaduce účinky ako napr. nevoľnosť, zvracanie, napätie v prsníkoch, zmeny hmotnosti alebo náladovosť. Pri dlhodobom užívaní aj upchávanie ciev krvnými zrazeninami, poškodenie pečene, rôzne mykózy, ochorenia kože a podobne.

Cirkev má na hormonálnu antikoncepciu vyhranený názor: „Používanie antikoncepcie narušuje základnú dimenziu osoby, zbavuje človeka subjektivity, ktorá mu je vlastná a robí z neho predmet manipulácie." Takto charakterizuje antikoncepciu dielo Teológia tela, v ktorom sú obsiahnuté myšlienky pápeža Pavla VI z pôvodnej encykliky Humanae vitae z roku 1968. Katolícka cirkev vyhlasuje užívanie antikoncepcie za konanie vo vážnom rozpore s morálkou a pravou hodnotou ľudskej lásky. Na základe týchto vážnych rozporov uznáva len takzvané prirodzené metódy zabraňujúce počatiu, ako je napr. pohlavný styk v neplodných dňoch ženy, symptotermálna metóda či Billingsova ovulačná metóda.

Žijeme v demokracii, a preto každý má právo rozhodnúť sa, ku ktorej alternatíve sa prikloní.

Viac-menej účinná ochrana

Už od nepamäti sa ľudia snažia ochrániť pred nechceným počatím. Ale keďže je latex, hormonálna sústava a plast vymoženosťou novoveku, skúšali naši predkovia rôzne „zaručené" recepty a lieky. Niektoré z nich pretrvali dodnes, iné vyvolávajú len úsmev.

TEXT: Veronika Folentová
FOTO: deviantart.com, i.pravda.sk, img.cas.sk
ZDROJ: Radim Uzel, Výťah z knihy 4000 let antikoncepce

Úspešní aj bez kyjaku

Pravek sa vyznačoval najmä zaklínaním a bylinkami. V dobe, o ktorej sexuológovia hovoria, že v nej ľudia ešte nepoznali súvis medzi tehotenstvom a pohlavným stykom, sa zrodila metóda „antikoncepcie", ktorá prežila do dnešných čias. Za veľmi módne metódy v tej dobe ženy považovali výplach pošvy, ktorý je dodnes populárny u členov malých prírodných kmeňov na ostrove Martinique v Malých Antilách. Proti otehotneniu využívajú citrónovú kôru a mahagónové lusky. Čo je však najzarážajúcejšie, metóda, ktorá sa traduje od čias, kedy človek nevedel ani vzpriamene chodiť, má v sebe vedecky podložiteľné účinky.

Okrem „chemických" prostriedkov sa pravekí ľudia uchyľovali aj k nezvratným spôsobom antikoncepcie. Išlo o vytvorenie falošného vyústenia močovej rúry u muža, ktorým presmerovali aj spermie.

Lúče poznania

Staroveku vládli veľkí a slávni myslitelia. Aj vo svojej múdrosti však zväčša opisovali oblasti sexuality či ľudského tela veľmi komicky. Aristoteles napríklad prezentoval ženské telo ako veľký zásobník na mužské pohlavné bunky, ktoré sa ukladajú a potom zväčšujú a rastú. Až Hippokrates vytvoril teóriu potvrdzujúcu, že na počatie je potrebné spojenie muža a ženy. Okrem toho prezentoval aj, na tú dobu, veľmi prezieravú metódu proti počatiu. Prišiel na ňu počas svojho pozorovania plnoštíhlych žien, ktoré boli často neplodné. Z toho usúdil, že by sa táto telesná dispozícia mohla využiť aj umelo, a teda proti otehotneniu ordinoval ženám výkrmnú diétu.

Starovekým metódam proti počatiu bezpochyby kraľovali Egypťania. Z ich dielne pochádza prvá mechanická ochrana pre ženy. Staroveký pesar vyrábali „odborníci na plodnosť" z dosť nechutných ingrediencií. Antikoncepčným hitom bola pasta z krokodílieho

a neskôr slonieho trusu. Neskôr výkaly nahradili včelím medom a uhličitanom sodným. Všetky procedúry boli, pravdaže, sprevádzané nutnými dávkami čarodejníctva a mágie. Aj napriek tomu, že daná teória vyznieva komicky, sa dnešní sexuológovia zhodujú v tom, že mohla byť účinná.

Ani Gréci sa však nenechali zahanbiť. Sórán z Efezu bol človek, ktorý po prvýkrát rozlíšil pojmy antikoncepcia a potrat. Medzi jeho metódy proti počatiu patrili telesné cvičenia, zadržiavanie dychu či vyvolávanie kýchania. Ako bariérovú antikoncepciu pre ženy používal vretienka ovčej vlny, ktoré namáčal do vína.

Jedny z najkurióznejších metód však praktizovali starovekí Číňania. Ženy mali od svojich „gynekológov" naordinované marhuľové jadrá či dokonca žubrienky. Nie však obyčajné. Žubrienok muselo byť šestnásť a museli byť vyprážané v ortuti.

Islam verzus kresťanstvo

V stredoveku vznikli veľké rozdiely v antikoncepčných metódach medzi Európou, kde prevládalo kresťanstvo a ostatným svetom. V islamských oblastiach sa v tomto období zrodil „stredoveký Hippokrates" menom Rhazes. Vytvoril teóriu prerušovaného styku, ktorá prežila dodnes, aj keď jej účinnosť sa už nepovažuje za vierohodnú. Napriek tomu je u mnohých párov využívaná. Okrem toho odporúčal aj mnoho mechanických zábran pre ženy. Niektoré z nich sú zábavnejšie iné menej, ale dodnes nie je isté, či mali alebo nemali účinok. Medzi predmety, ktoré by sa podľa neho mali využívať ako mechanická ochrana patrili smola, kapusta, hovädzia žlč či ušný maz zvierat. Ak by ani jedna z menovaných rád nepomohla (čo je však vysoko nepravdepodobné) existujú ešte „POstykové" metódy a to kýchanie, smrkanie či

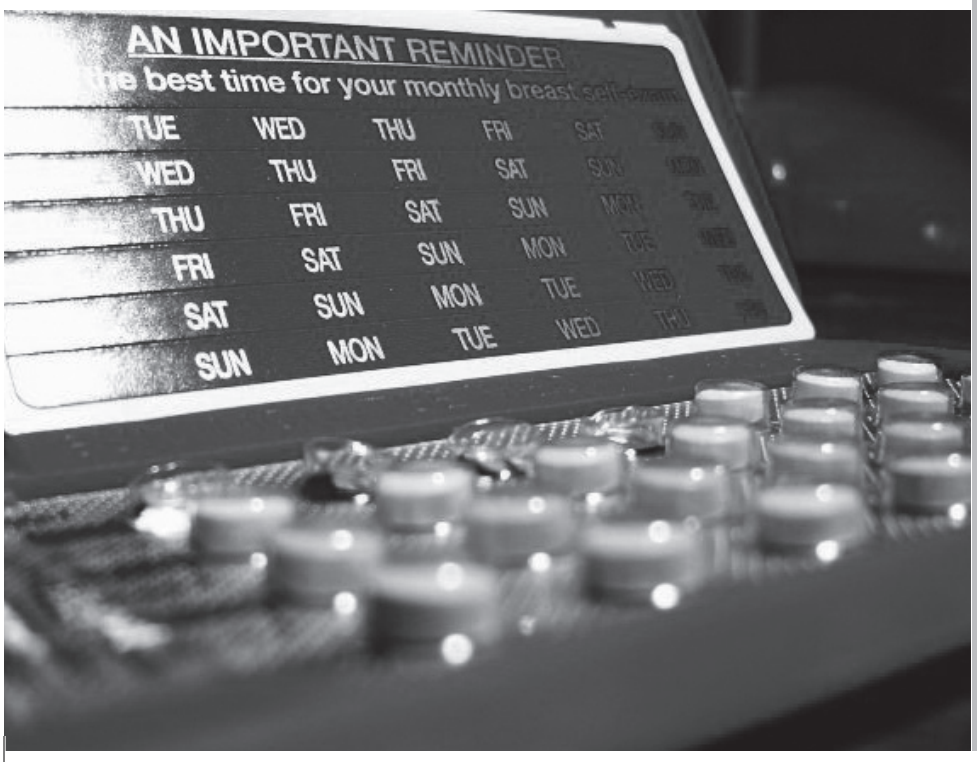

Prirodzené plánovanie rodičovstva

Petra a Martin Jakubcoví (obaja 31 rokov) sú manželmi od roku 2003, majú tri deti (4 a 2 ročné, tretie na ceste v brušku :)) Sú učiteľským párom Ligy pár páru SR od roku 2006.

TEXT: Andrea Šalková, Miroslava Komorová

Metódy prirodzeného plánovania rodičovstva (PPR)
Je viacero metód PPR, z ktorých si manželia môžu vybrať. Je na každom z nás, čo mu vyhovuje, ktoré príznaky vie lepšie pozorovať. Jednotlivé metódy sa líšia v tom, že pri vyhodnocovaní jednotlivých fáz cyklu sa orientujú buď len jedným, alebo viacerými príznakmi plodnosti. Najznámejšie sú Billingsova ovulačná metóda, Symptotermálna metóda, prípadne Creightonov model. Všetky prístupy sú morálne prípustné, rešpektujú a chránia život od počatia, obohacujú manželský život, nepoškodzujú zdravie, sú finančne nenáročné a sú vysokoefektívne (ak sa niektorú z metód manželia naučia správne praktizovať).
S manželom používame symptotermálnu metódu a snažíme sa ju aj odovzdávať ďalej iným párom.

Výhody alebo nevýhody PPR
Je obrovským prínosom do vzťahu, keď rozhodovanie o milostnom zjednotení a predchádzaní počatia neleží iba na pleciach ženy. Či užila, alebo neužila tabletku. Výhodou PPR je najmä to, že ničím nenarúša prirodzený cyklus a plodnosť ženy, neničí ľudský život v žiadnom jeho vývoji a napomáha k prehĺbeniu úprimnej lásky manželov. Možno spomenúť aj finančnú nenáročnosť tejto cesty. Zdanlivou nevýhodou a bremenom PPR sa môže zdať zdržanlivosť v období plodných dní (sedem dní cyklu), ak majú manželia dôvod predchádzať tehotenstvu. Píšem zámerne slovko zdanlivou, pretože krátke obdobie sexuálnej abstinencie má svoj význam a je pozitívnym prvkom pri budovaní harmonického vzťahu. Ak vnímame sexuálny styk len ako uspokojenie sexuálneho pudu a stávame sa na ňom závislí, stane sa aj krátka abstinencia sexu neznesiteľným bremenom. Je na manželoch, aby si našli spôsob, akým môžu nahradiť sexuálne spojenie počas tohto obdobia niečím, čo im je príjemné, na čo sa tešia.

Muž a žena, zodpovednosť v plánovaní...
Možno si mnohí myslia, že chudáci kresťania musia mať veľa detí. Nemusíme. Ale máme byť otvorení životu a správať sa zodpovedne. Boh má s každým manželstvom iné plány.
Keby ste sa ma teraz spýtali, koľko detí by som chcela mať, určite by som vám zo srdca odpovedala, že veľa. Ale k tejto túžbe musím priradiť aj túžbu môjho manžela a plány, ktoré má s nami Boh. A možno sa všetky tieto plány budú každý rok meniť podľa toho, čo nám Boh pripraví. A my ho musíme počúvať a odpovedať na jeho výzvy.

Skúsenosti zo života, z praxe...
V praxi sa stretávame najviac s tým, že metódu sa učia manželia po jednom, alebo niekoľkých neplánovaných deťoch, kedy zažívajú strach z prípadného nečakaného tehotenstva. V ich podvedomí sú už pochybnosti alebo priamo nedôvera v seba či prirodzené metódy. Tento duchovný boj je o to ťažší, že okolie nám podsúva, že všetci používajú antikoncepciu. Ale nenechajte sa mýliť ponukou spoločnosti.
Je veľa šťastných párov, ktoré prijali Božiu výzvu žiť čisté manželstvo, vydali sa na túto peknú, hoc zároveň náročnú cestu, zažívajú vo svojom vzťahu radostný a obohacujúci sexuálny život.

Mechanická antikoncepcia

TEXT: Michal Hricko

Azda najznámejšia a pre ľudské telo najmenej škodlivá, je mechanická antikoncepcia (špeciálne postavenie majú prirodzené metódy). Zaraďuje sa k nej: prerušovaná súlož, prezervatív, pesar a vnútromaternicové teliesko.

Prvá metóda, **prerušovaná súlož** (coitus interruptus), je síce najnebezpečnejšia, ale myslím, že by nebolo prekvapením, ak by sme zistili, že aj najpoužívanejšia metóda. Okrem vlastného ovládania sa nie sú na ňu potrebné žiadne ďalšie prostriedky. Spočíva v tom, že k ejakulácii dochádza mimo tela ženy. Keďže však príde k priamemu kontaktu so sliznicami a telesnými tekutinami, nechráni pred pohlavnými chorobami. Veľmi diskutabilná je aj schopnosť ochrany pred oplodnením. Máloktoré páry vedia o tzv. kvapke túžby, ktorá predchádza mužskej ejakulácii. Je to výlučok prostaty, v ktorom veľakrát bývajú obsiahnuté aj spermie.

V používaní antikoncepčných prostriedkov si vysoké miesto udržiava aj **prezervatív**. Ako jediný chráni aj pred pohlavnými chorobami. Jeho úspešnosť je pomerne vysoká, závisí najmä od správneho použitia. Každý prezervatív je lubrikovaný (gélom na báze vody) a elektronicky testovaný. Problematickou oblasťou ostávajú póry prezervatívu. Jeho odporcovia poukazujú na to, že sú väčšie ako bunka vírusu HIV. Je však potrebné doplniť, že samotný vírus HIV dokáže existovať len ak je naviazaný na bunky bielych krviniek, ktoré sú väčšie ako póry prezervatívu.

K menej používaným prostriedkom patrí **vnútromaternicové teliesko**. Malé teliesko v tvare dáždnika sa vovedie do maternice a tam bráni uhniezdeniu vajíčka. Kedysi bývalo na báze medi, ktorá má spermicídne vlastnosti. Dnes sa mechanizmus zdokonalil, môže pôsobiť rôznymi fázami. Táto metóda je určená ženám, ktoré už rodili (môže vzniknúť nebezpečenstvo infekcie, ktorá spôsobuje neplodnosť). Aj kvôli tomuto riziku nepatrí medzi príliš rozšírené formy antikoncepcie.

Štvoricu mechanických, bariérových foriem antikoncepcie uzatvára **pesar**. V našich krajinách však nie je príliš rozšírený. Vyžaduje si určitý nácvik v zavádzaní do pošvy, taktiež sa odporúča používanie spermicídnych gélov. Niekedy býva mylne zamieňaný so ženským prezervatívom (femidomom).

Žiadna z týchto metód však nenahradí zodpovednosť a pohlavnú zrelosť páru. Tak ako každá metóda, i tieto prinášajú malé riziká (i keď menšie ako napr. u hormonálnej antikoncepcie). Mali by byť vhodne dopĺňané kvalitnou sexuálnou náukou, ktorá však v mnohých krajinách absentuje.

krik. Zahanbiť sa nenechali ani mladšie generácie. Alí ibn Abbas al Majúsi bol napríklad obhajcom „slanej" antikoncepcie pre ženy (ako mechanickú zábranu radil zaviesť do tela ženy kamennú soľ).

Ani najslávnejší islamský lekár Avicenna sa nevyhol diskusiám o antikoncepcii. Vytvoril osem, viac-menej vierohodných, antikoncepčných pravidiel. Odporúčal v nich napríklad prudké skoky či rôzne recepty na stredoveké pesary. Okrem toho však prezentoval aj, niektorými odborníkmi a skupinami dodnes preferovanú metódu, a to výpočet plodných a neplodných dní. Horšie však bolo, že v Avicennovej dobe bol ešte mechanizmus ovulácie neznámy a tento postup teda aj viac--menej neuskutočniteľný.

Európa za islamskou časťou sveta značne zaostávala. Aj napriek tomu však vznikali „vedecky podložené" metódy, ako sa chrániť pred tehotenstvom. Odporúčalo sa pľuvanie do žabích úst, pitie ovčieho moču alebo zajačej krvi či pojedanie včiel. Okrem toho sa tradovala „antikoncepcia", pri ktorej mala žena tri rána za sebou vypiť liter vody, v ktorej sa deň predtým chladili kliešte. Aj keď posledná menovaná metóda vyznieva kuriózne, lekári jej funkčnosť nevyvracajú. Mohlo pri nej totiž dochádzať k chronickej otrave olovom, ktorá by následne spôsobila neplodnosť.

Čínske snahy boli pre ženu konečne príjemné a prijateľnejšie ako všetky doteraz. Antikoncepčné predpisy platné v tejto krajine odporúčali lektvary z jačmeňových kvasníc a liehoviny, prípadne sa žene radil piť každý deň na lačný žalúdok pohárik alkoholu. Či to bolo účinné je viac ako nepravdepodobné, ale určite to bolo príjemnejšie ako sloní trus.

Zodpovednosť už nielen pre ženy

V 16. storočí sa na svete objavil kondóm – dodnes najznámejšia a najpoužívanejšia forma antikoncepcie. Pred vynájdením latexu sa používali ľanové plátna napúšťané olejmi. Neskôr sa odstúpilo od látok a začali sa pri výrobe kondómov používať slepé črevá zvierat.

V Japonsku to mali muži ťažšie. Odtiaľ totiž pochádza prezervatív s názvom kabutogata. Tento prapodivný druh antikoncepcie bol vyrobený z korytnačky. Výhodou (asi jedinou) bola možnosť viacnásobného použitia.

Nezvratné metódy antikoncepcie

TEXT: Michal Hricko

Sterilizácia sa všeobecne považuje za najúčinnejší spôsob antikoncepcie rovnako u mužov, ako aj u žien. Ide však o metódu, ktorú takmer nie je možné zvrátiť. Spôsob, ako opäť navrátiť plodnosť je veľmi komplikovaný, v niektorých prípadoch dokonca nemožný. Preto sa táto metóda odporúča mužom a ženám v strednom veku, ktorí už majú vlastné deti. Niektoré krajiny majú určený počet detí, po ktorých je možné sterilizáciu podstúpiť. Ide o obzvlášť zodpovedné rozhodnutie.
Sterilizácia rozhodne nie je hysterektómia (odstránenie maternice u žien), ani orchiektómia (odstránenie semenníkov). U žien ide o podviazanie, prípadne prerušenie vajcovodov, vďaka čomu nemôžu vajíčka putovať do maternice. Zákrok je komplikovanejší ako u mužov, potrebná je celková anestéza a krátky pobyt v nemocnici. Tento stav môže nastať aj prirodzenou cestou, vplyvom rôznych ochorení, pri ktorých dôjde k zrastom vajcovodov. Mužská sterilizácia, vazektomia, je založená na podobnom princípe. Krátkym chirurgickým zákrokom sa preruší semenovody, pričom ide o jednoduchý a bezbolestný zákrok. Muž neprichádza o ejakulát, ten však neobsahuje spermie.
Ako už bolo spomenuté, tieto metódy sú určené najmä pre manželské páry, ktoré už dosiahli určitý vek a majú niekoľko detí.

„Sme tvory odsúdené na to, aby sme komunikovali a zdokonaľovali sa.“

Text: Katarína Pribulová, Veronika Folentová
Foto: ff.ku.sk

Chcel zmeniť svoj odbor. Vytvoriť iný systém. Motivovať študentov. Bývalý režim sa ho snažil odradiť, demotivovať. On sa však nevzdal. Po prevrate sa veľkou časťou pričinil o založenie Katolíckej univerzity a dnes je garantom študijného odboru slovenského jazyka a literatúry. Milan. Ligoš.

Fara a komunisti

Život dnešného odborníka na didaktiku slovenského jazyka výrazne poznačili dva protichodné myšlienkové prúdy. Náboženstvo a komunizmus. Prvý vďaka jeho detstvu, ktoré prežil na fare u svojho strýka. Ten sa v roku 1969 stal vikárom v Spišskej Kapitule. V neskoršom veku mu jeho viera pomohla v presvedčení spolupracovať na založení Katolíckej univerzity.

Kým kresťanstvo mu prinieslo milé spomienky a zážitky, komunizmus, naopak, ťažké chvíle a útrapy. Členovia strany mu odmietali schváliť prihlášky na vysoké školy, premiestňovali ho z miesta na miesto, snažili sa zmariť jeho úsilia.

Lesníctvo a cudzie jazyky

Aj napriek svojmu záujmu o humanitné predmety a o človeka sa Milan Ligoš na strednej škole zaujímal viac o prírodné vedy. Dokonca pomýšľal aj na štúdium lesníctva, pretože mu bola blízka príroda. Kvôli financiám si to však nemohol dovoliť, a tak sa po ukončení strednej školy prihlásil na nadstavbové štúdium, počas ktorého si našiel svoje konečné uplatnenie. Z chemickej prestúpil do Prešova, kde urobil štátne skúšky z nemeckého a ruského jazyka a absolvoval aj administratívu a zahraničnú korešpondenciu.

Po skončení nadstavby stále túžil po vysokej škole s lesníckym zameraním. Do cesty sa mu však postavili vojská Varšavskej zmluvy. Ako mladý muž, ktorý ešte nebol prijatý na vysokú školu, musel narukovať a dostal sa na hranice.

Slovenský jazyk a životné poslanie

V škole nemal slovenský jazyk veľmi rád, ako sám hovorí, nemal ani vynikajúce výsledky. Bol demotivovaný, pretože mu štúdium pripadalo len ako reprodukcia a pravidlá. *„Nemal som pocit, že sa rozvíja moja súčasť, ale že sa učím niečo, čo je mi odcudzené.“*

Získal však možnosť učiť, a tak mohol spoznať slovenský jazyk nielen z pozície žiaka, ale tiež ako pedagóg. Napriek množstvu zamietnutých žiadostí o doplnenie vzdelania sa nevzdal. Navyše, nastal aj problém s vyučovaním jeho, v tej dobe obľúbenejšieho nemeckého jazyka. Svetové jazyky sa totiž mohli učiť len ako krúžok alebo nepovinný predmet. A tak sa dostáva viac k slovenčine a opäť sa pasuje s demotivujúcim spôsobom výučby. *„Povedal som si, že buď odídem alebo niečo zmením.“*

Okrem jeho pochybností o odchode mali podobný názor aj členovia komunistickej strany, ktorým sa nepáčilo, že učiteľ v strane nie je. Našlo sa však riešene, aby bol aj vlk sýty, aj ovca zostala celá. Milan Ligoš sa rozhodol pre vedeckú prípravu na Pedagogickej fakulte Univerzity Komenského v Trnave. Prihlášku mu schválili len zázrakom, kedy sa nepýtali pracovníkov v Ligošovom okrese na jeho politické názory a aj napriek kresťansky orientovanej minulosti mu povolili štúdium.

Peniaze a prežitie

Aj napriek radosti z rozvoja a túžbe zlepšiť systém vzdelávania slovenského jazyka sa vyskytli veľké problémy. Milan Ligoš, vtedy už otec dvoch detí, mal nesmierne starosti s vyžitím, keďže jeho plat predstavoval približne tisíc korún. Jeho manželka mala podobný plat. Dohliadanie na deti, kým bola manželka v práci, ich pritom stálo štvrtinu mesačného platu. Podobne aj jeho cestovné za štúdiom. Ich žiadosť o byt bola beznádejná. *„V roku 1995 mi prišlo vyrozumenie, že moju žiadosť na byt v Trnave stále evidujú. A to bolo po takmer dvadsiatich rokoch. Taká bola schopnosť získať v tom čase byt.“* Ako sám hovorí, v čase jeho štúdia sa naučili so ženou šetriť.

Aj napriek ťažkým časom mal však veľkú oporu a, podľa jeho slov, aj najväčší životný úspech - svoju manželku. *„Mám dar manželky, s ktorou sme už také roky spolu, že sa až čudujem. Bolo osudové, že sme sa stretli.“*

Po roku sa ich postavenie zlepšilo. Aj keď len o minimum. Milan Ligoš získal miesto odborného asistenta a prestúpil na externú formu štúdia.

Po odovzdaní práce sa predstavitelia strany začali zaujímať, ako sa vlastne budúci absolvent dostal so svojou minulosťou na vedeckú prípravu. A tak ho tri roky nechali čakať na posudok. Zohnať prácu bolo vtedy náročné. Priťažil mu aj titul Csc. Počas zmien zamestnaní ho komunisti vytlačili až do „hladovky“-dediny hneď pri poľských hraniciach. Tu sa aj s manželkou zmierili s ich postavením a začali si stavať vlastnú chalúpku. O pár mesiacov režim padol.

Nová škola, nové ideály

Milan Ligoš chcel vždy niečo zmeniť, chcel viac. Po oslovení svojimi priateľmi videl nádej na uskutočnenie jeho dávnych plánov v novej škole. V prvopočiatkoch len na fakulte. Po dvoch rokoch strádania s nízkym platom a dlhých cestách na škodovke 100 sa mu sen splnil. Dnes vyučuje na Katolíckej univerzite, na ktorej zrode sa podieľal. *„Prvé roky boli komorné, ale veľmi ma povzbudili. Plánovali sme, že to bude len fakulta. Nie veľmi do kvantity rozvinutá univerzita. Nečakali sme, že to pôjde takým rýchlym tempom. Teraz prichádza čas, aby sme začali hľadať kvalitu.“*

Milionár z chatrče

Kino premiéra: 26.02.2009
Krajina: USA, 2008
Minutáž: 120 min
Žáner: Krimi/Dráma/Romantický
Réžia: Danny Boyle

TEXT: Erika Zaťkovičová FOTO:makesplash.com

Režisér Danny Boyle stvoril krásnu realistickú rozprávku postavenú na životnom príbehu nádejného milionára, Inda Jamala (Dev Patel). Ten súťaží v celosvetovo populárnej hre „Hľadá sa milionár". V momente, keď vkročí do štúdia, nikto z prítomných neverí v jeho úspech. Dokonca sa stane terčom výsmechu nielen divákov, ale i samotného moderátora. S každou prekonanou peňažnou hranicou však prekonáva všetky negatívne očakávania. Okrem Jamala samotného nikto neverí, že obyčajný, hlúpy chlapec môže dospieť až k najvyššej možnej výhre. Preto je obvinený políciou a závistlivým moderátorom z podvodu. Avšak riešenie jeho múdrosti je úplne prosté. Odpovede, ktoré označuje počas svojho súťaženia hľadá vo svojom doterajšom živote a najmä v detstve, ktoré prežil len so svojím bratom Samilom (Azharuddin Ismail) a neskôr so svojou láskou Latikou (Freida Pinto). Celý dej je postavený na prestrihoch z troch rôznych oblastí: z vypočúvania v policajnej kancelárii, z priameho súťaženia v hre a z Jamalových spomienok, ktoré sa mu vynárajú pri položených otázkach. Je doplnený autentickou, výborne zapadajúcou hudbou. Obrazy, ktoré sa prelínajú, sú dokonalým prostriedkom, ktorým Boyle vystihol nielen bohatstvo a chudobu, život a smrť, nádheru a biedu. Ale vystihol tým hlavne

ľudskú hlúposť, ctižiadostivosť, skutočnú lásku a ozajstnú bombajskú realitu. Aj keď sa väčšina filmu nesie v znamení dramatickosti, strachu, napätia a sentimentu, záver patrí klasickému happy endu. Ten narúša celkový dojem, pretože tým uniká pointa hlavnej myšlienky. Človek nemusí súťažiť o milióny len preto, aby mu naozaj záležalo na materiálnom bohatstve. Krásne natočený jednoduchý nápad. Snímka získala na tohtoročných Oscaroch cenu za najlepší film, réžiu, hudbu, pieseň, kameru, zvuk, strih a adaptovaný scenár. Cenu by však mala dostať aj za to, že nielen s množstvom peňazí a filmových hviezd sa dá natočiť kvalitný snímok.

Keď režisér Martin Frič v roku 1936 ponúkol Pavlovi Bielikovi hlavnú rolu Jánošíka, ani samotný Bielik netušil, že tento krok mu zmení život. Jánošík vtedy dostal reálnu živú podobu, ktorá pochádzala zo Senice.

Filmový Jánošík

TEXT: Mária Berilová
FOTO: www.h.hnonile.sk, www.maris.sk

Po vyštudovaní priemyselnej školy sa akoby hľadal v správnom zamestnaní. Kreslič, maliar, žandár alebo montér. Popri tom sa zapájal aj do práce banskobystrických ochotníckych súborov. Hranie malých úloh mu otvorilo cestu k tej najväčšej – k Jánošíkovi. Konečne pochopil, ktorá práca je preňho stvorená.

Od roku 1938 sa stal členom SND a zahral si postavy v rôznych filmoch (Chlapci na stráži, Kocúrkovo, Ženský zákon, Bačova žena, Smrť Tanierika, Neobyčajný človek, Keď jubilant plače, William Tell). Veľké čaro mala pre Bielika kamera. V roku 1942 zo SND odišiel, postavil sa za objektív a ocitol sa v novej role režiséra.

Pre novovzniknutú filmovú spoločnosť Nástup realizoval populárno-vedecké filmy a dokumenty. Počas Slovenského národného povstania sa pokúsil natočiť vlastné dokumentárne zábery z bojov povstalcov. Takmer všetky boli neskôr zničené. Zo zachovaného materiálu bol v roku 1945 pripravený dokument Za slobodu.

V roku 1947, po obnovení republiky, natočil Pavol Bielik v spolupráci s Martinom Fričom prvý celovečerný film – Varúj!. Bielik si v ňom zahral jednu z hlavných postáv a bol dokonca aj spoluautorom scenára. S Fričom spolupracoval v Čapkových povídkách, potom zavesil herectvo na klinec.

Od roku 1947 sa venoval len réžii a scenárom, ktoré aspoň čiastočne upravoval. Jeho zbierka obsahuje jedenásť hraných filmov (Jánošík, Hordubalové, Čapkove poviedky, Varúj, Vlčie diery, Priehrada , Lazy sa pohli, V piatok trinásteho, Nie je Adam ako Adam, Kapitán Dabač, Jánošík I,II, Majster kat, Traja svedkovia). Aj keď natočil Jánošíka, nikdy tento film nemal takú vysokú hereckú kvalitu, ako ten, v ktorom si Bielik zahral hlavnú postavu. Skutočný Jánošík stál za kamerou, a nie pred ňou. Film Vlčie diery zachytáva autentické zábery zo SNP. Pri nakrúcaní mu značne pomohla aj Československá armáda a Zväz partizánov. Vo filme môžu diváci spoznať aj hercov ako Ladislav Chudík, Jozef Budský, František Dibarbora, Martin Ťapák a mnohých ďalších. Väčšina jeho hrdinov pochádza z chudobného prostredia. Jednotlivec bojujúci za slobodu obhajuje svoj ľud i za cenu straty vlastného života. Je to silný, energický charakter, ktorý často končí tragicky. Filmy z Bielikovej tvorby boli prevažne baladicky ladené. Veselé témy boli v jeho tvorbe výnimočne.

Pavol Bielik pôsobil aj pod pseudonymom Ján Bukva. Bol to človek, ktorý položil základy slovenskej kinematografie. Hoci od jeho smrti prešlo už veľa rokov, niektoré jeho filmy sú aktuálne i dnes. Zomrel 23. apríla 1983 v Bratislave. Za jeho tvorbu mu právom patria tituly nesmiernej hodnoty - zaslúžilý a národný umelec. Jeho manželkou bola herečka Marta Černická-Bieliková.

Realita pre silné žalúdky

TEXT: Veronika Folentová

Citlivých príbehov o zneužívaní žien, dievčat či detí je v svetovej literatúre veľa. Pri niektorých sa dá plakať. Pri iných premýšľať. Mnohé využívajú umelecké opisy a citlivo vyberané slovné spojenia, aby pôsobili na čitateľovo vnímanie. Napomáhajú tak predstavivosti a celkovému vcíteniu sa do deja. Existuje však kniha, ktorá nepoužíva žiaden z menovaných prostriedkov. Je až obdivuhodne jednoduchá. Priama. Bez estetizujúcich opisov. Bez snahy zaujať. Ohúriť. Šokovať. A aj napriek tomu, že sa o to autorka nesnažila, všetko z toho sa jej podarilo.

Khady je Senegalčanka. Je autorkou a zároveň aj hlavnou postavou knihy Zmrzačená. Knihy, pri čítaní ktorej behá mráz po chrbte. Knihy, ktorá nesmierne pôsobí na city a fantáziu. Knihy, ktorá nie je určená pre slabé povahy. Knihy, ktorá hovorí viac o postavení afrických žien doma a v Európe.

Ako sedemročná podstúpila Khady vyriezku. Rituál, ktorý sa považuje za normálny, morálny, správny, kultúrny. Ako štrnásťročnú ju proti jej vôli vydali za neznámeho bratranca. Ten ju odviedol zo školy, vytrhol z kruhu rodiny a zobral ju so sebou do Francúzska. Do 19-tich rokov porodila päť detí. Každý jeden pôrod jej spôsoboval nesmierne bolesti spôsobené vyriezkou. Každý jeden pohlavný styk pre ňu znamenal nesmierne psychické a fyzické utrpenie.

V dvadsiatich rokoch sa jej zmýšľanie mení. Stáva sa z nej človek. S právami, ktoré si uvedomuje. Za ktoré chce bojovať. Preto sa proti nej postavia všetci. Stojí zoči-voči telesnému týraniu, znásilňovaniu a ponižovaniu. Nevzdáva však svoj boj za lepší život. Nielen svoj.

Khady bola dievčatko, ktoré bolo hodené do sveta dospelých v čase, keď na to ešte nebola pripravená. Po rokoch sa z nej stala žena hodná obdivu. Stala sa z nej aktivistka bojujúca za ženy, ktoré sa báli ozvať a aj za tie, ktoré nevedeli, že sa ozvať môžu. Zakladá organizácie, prednáša, školí, bojuje. Ukazuje svetu, aké zverstvá sa robia na afrických ženách. Nielen v Afrike. Píše a rozpráva o vyriezke, infibulácii, mnohoženstve či manželstve a pôrodoch, na ktoré dievčatá vo veku 13, 14 rokov nie sú pripravené.

Zmrzačená je nesmierne ťažká kniha. Nesnaží sa robiť z hrdinky silnú a bezproblémovú ženu. Neidealizuje. Ukazuje realitu aká je. Bohužiaľ.

„Predpokladá sa, že vo svete žije 140 alebo 150 miliónov obetí vyriezky. Stala som sa jednou z nich. A v ten deň sa začal odvíjať môj osud. Jeho kolesám sa nedalo vyhnúť – zmrzačenie v detstve, svadba v puberte, tehotenstvo pred dospením, nepoznala som nikdy nič iné ako ujarmenie. To chcú muži pre svoj

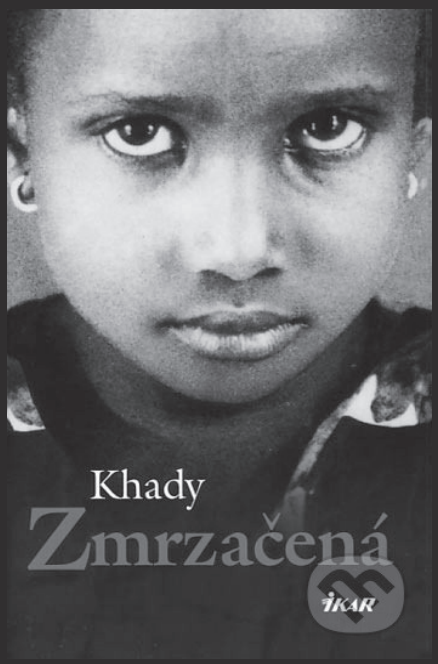

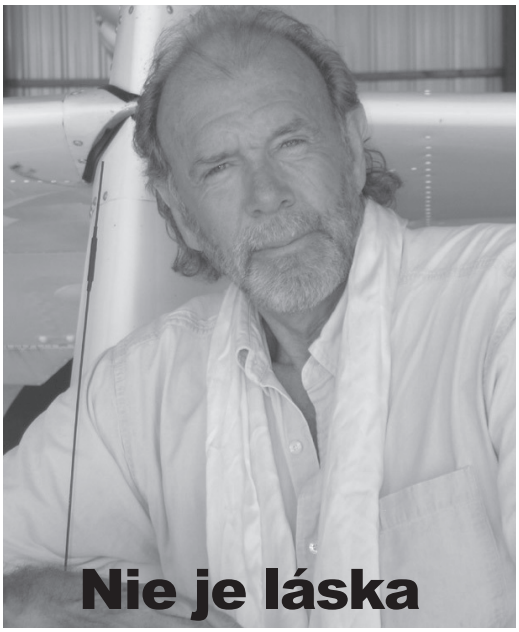

Nie je láska ako láska

TEXT: Miroslava Peťáková
FOTO: www.atpm.com

„Sme mostom cez navždy... Tiahneme sa nad morom, pre potešenie sa vrháme do dobrodružstiev, pre zábavu prežívame záhady, volíme prehry, triumfy, výzvy a všemožné výhody, skúšame to znovu a znovu, učíme sa láske a láske a láske...“

Americký spisovateľ Richard Bach sa nikdy netajil svojou nedôverou k manželskému stavu. To bol aj jeden z dôvodov, prečo opustil svoju prvú ženu, s ktorou mal až šesť detí. Nedôveru k posvätnému zväzku sa snaží prekonať už v treťom manželstve.

Aj napriek tomu, že nedokáže byť verný ženám a manželkám, je vec, ktorú miluje nadovšetko a nepustil ju celý život – lietadlá. Lietanie bolo jeho vášňou už od sedemnástich rokov. Pracoval ako akrobatický pilot, letecký inštruktor, aj ako pilot vzdušných síl. Vďaka jeho láske k oblakom dokáže z lietadla vo svojom diele urobiť jednu z postáv.

Tvorba Richarda Bacha začala byť pre svet známa v roku 1963, kedy vydal svoju prvotinu. Je autorom beletrie, ale aj literatúry faktu. Do svojich diel často vkladá prvky filozofie New age. Svoju zatiaľ poslednú knihu vydal v roku 2005.

Bola to práve láska k lietaniu, ktorá ho inšpirovala napísať svoju doteraz najznámejšiu a najúspešnejšiu knihu. Hlavných hrdinov v novele Čajka Jonathan Livingston vytvoril z členov kŕdľa čajok. Ide o poetické podobenstvo. Mladá čajka, Jonathan, sa nechce uspokojiť len s lovom potravy, ale túži dokázať niečo viac. Má dostatok odvahy na to, aby sa naučila „dokonale lietať“. Ostaní z kŕdľa nechápu jej snahu a vyčlenia ju spomedzi seba. Jonathan sa však nevzdáva. Zistí, že nielen on sa chce zlepšovať v lietaní. Na svojej neľahkej ceste si nájde priateľov.

Je to príbeh o hľadaní samého seba. Kniha bola sfilmovaná režisérom Hallom Bartlettom. Scény sú sprevádzané hudbou Neila Diamonda, ktorá správnym spôsobom umocňuje atmosféru. Divák prežíva emotívnejšie pasáže zobrazujúce dlhý let, boj Jonathana s vetrom a morom práve vďaka hudbe. Úspešný soundtrack priniesol Diamondovi cenu Grammy a Zlatý glóbus.

Osobité čaro má autobiografická kniha z roku 1984. Námetom diela Most cez navždy bol vzťah s Leslie Parrish, herečkou a jeho druhou manželkou. O svojom románe autor povedal, že je *„príbehom o rytierovi, ktorý umieral a princeznej, ktorá mu zachránila život.“* Nemožno však dielo posudzovať na základe jednej, možno trochu gýčovej, charakteristiky.

Dve hlavné postavy. On hľadá dokonalú ženu, ktorú si vybájil vo svojej fantázii. Ona túži po mužovi, ktorý by priviedol jej život do úplnosti. Nečakajte však žiadne patetické prejavy lásky. Toto je skutočný príbeh o medziľudských vzťahoch so všetkým, čo k tomu patrí. Problémy nevynímajúc. Leslie verí na zázraky. Richard má okolo seba hrubé múry a skeptický pohľad na manželstvo. Zatiaľ čo ona sa usiluje vyriešiť jeho problémy s daňovým úradom, Richard sa ju snaží zbaviť strachu z lietania, dokonca ju naučí pilotovať. Potom si opäť začne stavať ochranný štít a Leslie prestáva veriť na zázraky...

Ak máte chuť prečítať si knihu o vzťahu muža a ženy, potom Most cez navždy bude dobrou voľbou. Nie je to návod na lásku až za hrob, ale mnoho vecí môžete prostredníctvom postáv pochopiť. Dozviete sa napríklad, že pravým dôvodom, prečo ženy kričia nie je to, že by ich bavilo robiť hluk... Len si naivne myslia, že keď budú hovoriť dosť nahlas, tak ich okolie bude chápať...:)

Možno sa pri čítaní miestami pobavíte, pohoršíte, nahneváte. Určite však v knihe nájdete veľa múdrych a pravdivých myšlienok...

„Chyby neexistujú. Udalosti, ktoré priťahujeme, či už príjemné alebo nepríjemné, sú nutné na to, aby sme sa naučili, čo sa naučiť potrebujeme. Každý krok, ktorý urobíme je nevyhnutný na to, aby sme dospeli do miesta, ktoré sme si vybrali ako cieľ.“

Richard Bach (1936)

- Čajka Jonathan Livingston
- Ilúzie
- Most cez navždy
- Jediný

EKO telefóny

Dnes sa v rubrike IT pozrieme na nie úplne novú, no v súčasnej dobe, poznačenej globalizáciou a ekologickými otázkami, aktuálnu tému. Reč bude o solárnych mobilných telefónoch.

TEXT: Matej Slašťan

Fínska firma Nokia bola prvá, ktorá prišla s nápadom vyrobiť mobilný telefón využívajúci solárnu energiu. Už v roku 1997 ohlásila produkciu mobilného telefónu s označením Nokia 1611. Mal byť, okrem iného, vybavený solárnou batériou, dobíjateľnou okrem klasického použitia nabíjačky aj pomocou slnečného žiarenia. Ostáva viac-menej záhadou, či sa s touto vymoženosťou aj vyrobil, nakoľko v recenziách ani v návode na použitie sa už nič podobné neuvádza. Napriek tomu sa to dá pokladať za prvý krok smerom k využitiu slnečnej energie v mobilovej technológii.

Koncom roku 2001 prišla firma Motorola s ešte sofistikovanejším nápadom. Za cieľ si kládla získať patent na LCD (liquid crystal display) obsahujúci solárne články, schopné energiou zásobovať batériu mobilného telefónu. Mali byť umiestnené pod displejom, čo znamenalo aj najväčšie ťažkosti pri vývoji: ako dosiahnuť čo najvyššiu svetelnú priepustnosť displeja? Aj kvôli tomu sa k patentu dopracovali až v roku 2007, pričom na trh ešte stále neuviedli žiadny produkt s využitím tejto technológie.

Cestou umiestnenia solárnych „plátkov" pod displejom sa chce vybrať aj firma Apple. Špekuluje sa, že prvým produktom, ktorý by podrobili tejto „eko-plastike", by mohol byť známy iPhone, o ktorého výdrži batérie sa vedú diskusie od prvého dňa jeho predaja. Firma má však v úmysle využívať túto technológiu aj v iných svojich produktoch – napr. mp3 prehrávačoch. Vzhľadom na rozmery displeja iPhone-u je pre túto úlohu ideálnym kandidátom, nakoľko v solárnej technológii platí pravidlo – čím väčšia plocha, tým viac energie. V súčasnosti sú výrobcovia schopní vyrobiť displej, ktorý prepúšťa až 75 percent svetla, čo je neporovnateľné s rokom 2001, kedy bolo maximum 5 percent. Náklonnosť firmy Apple k inováciám ju robí horúcim kandidátom na prvenstvo vo výrobe takéhoto mobilného telefónu vUSA, a celosvetové prvenstvo v umiestnení solárnych článkov pod displejom telefónu.

Prvenstvo v USA však ešte neznamená prvenstvo vo svete. To má, totižto, čínska firma HTW (Hi-Tech Wealth), ktorá už od minulého roku predáva mobilný telefón využívajúci solárnu energiu. Určený je zatiaľ, žiaľ, len pre domáci trh. Zariadenie nesie označenie HTW S116 a prvý prototyp bol predstavený na výstave China Beijing International Expo 2007. Z hľadiska konštrukcie možno telefón zaradiť medzi „véčka" a s rozmermi 110 x 52 x 18,5 mm. Od klasických véčiek bez solárneho panela sa rozmermi výraznejšie nelíši. Ten je umiestnený na prednej časti telefónu a jedna hodina nabíjania na slnku by mala vystačiť na 30 minút prevádzky (úplne nabitie sa dosiahne po 12 hodinách na slnku). Výrobca navyše uvádza, že slnečné žiarenie nemusí byť jediným zdrojom energie – postačí napríklad aj svetlo obyčajnej sviečky. S 116 pritom drží krok s dobou: medzi jeho vybavenie patrí 2,2 palcový QVGA displej, mp3 prehrávač a 1,3 MP digitálny fotoaparát. Čo sa týka ceny, zdroje sa v tomto bode líšia – uvádzajú cenu od 220 do 520 dolárov. Otázne ostáva, či sa tento telefón niekedy dostane mimo čínski trh.

Opačným smerom sa vybrala firma Digicel. Tá v spolupráci s čínskou firmou ZTE plánuje výrobu telefónu s názvom ZTE Coral- 200 Solar Phone. Pôjde o low-cost mobilný telefón zameraný na chudobné regióny Zeme, kde nie je k dispozícii elektrická energia, alebo si ju jej obyvatelia nemôžu dovoliť platiť. Zameraný je na pomoc chudobným regiónom, ale aj na expanziu trhu do nových oblastí. V prípade tohto telefónu bude solárny panel zabudovaný do jeho zadnej steny. Ohlásený dátum začiatku predaja je jún 2009, pričom jeho cena by nemala byť vyššia ako 40 dolárov.

Za najekologickejší sa označuje telefón od Samsungu. Nesie názov Blue Earth. Napriek svojej modrej farbe sa zvykne označovať ako „zelený telefón", a to práve pre svoje zameranie na ekologickú stránku. Okrem toho, že má integrovaný solárny panel (tiež v zadnej stene), má ešte aj veľa iných zaujímavostí. Popri počítadle krokov s následným výpočtom koľko CO2 by sa vyprodukovalo, keby ste túto vzdialenosť prešli motorovým vozidlom (eco walk), možno za najväčšie plus pokladať materiál, z ktorého je zhotovený. Vyrába sa totiž z recyklovaných umelohmotných fliaš! Okrem toho disponuje Blue Earth aj „ECO" módom, ktorý zabezpečí optimálne nastavenie telefónu so zreteľom na minimálnu spotrebu energie. Tiež nabíjačka k tomuto zariadeniu by mala byť vyrobená z materiálov, ktorých spracovanie nie je škodlivé pre našu planétu. Za čerešničku na torte ekologických ambícií vkladaných do Blue Earth-u možno pokladať fakt, že obal, v ktorom bude predávaný, je vyrobený z recyklovaného papiera. Navyše, podľa zverejnených obrázkov bude mať veľmi atraktívny dizajn charakteristický veľkým dotykovým displejom. Presný dátum predaja a cena zatiaľ nie sú známe, ale predpoklady hovoria o roku 2009.

V poslednom období sa znova objavujú správy aj od Nokie, ktorá sa chce zapojiť do tohto trendu krotenia slnečných lúčov, a znova ohlásila zámer vyrobiť telefón na solárny pohon. Avšak zatiaľ nie sú známe žiadne bližšie informácie a vzhľadom na minulosť nám asi neostáva nič iné, iba byť skeptickí.

Čo dodať na záver? Hurá do „zelenšej" budúcnosti s novou radou solárnych telefónov. A vďaka Bohu, že nežijeme vo večne zamračenom Anglicku.

(Ne)potrebná TROJKA

TEXT: Andrej Kórim

Tretí okruh Slovenskej televízie začal vysielať 8. augusta 2008. Od spustenia Trojky sa viedli rôzne debaty o tom, že Slovensko športový kanál nepotrebuje a peniaze, ktoré „spapal" tento projekt sa mohli využiť inak.

Pripomeňme si, aké argumenty boli za spustenie tretieho okruhu Slovenskej televízie. Šport dostával v STV priestor najmä na Dvojke. STV 3 vznikla za účelom poskytnúť divákovi väčší, komfortnejší priestor športového vysielania s dôrazom na slovenský šport a slovenských reprezentantov. Na obrazovku sa mali dostať športy, ktoré diváci nemohli v minulosti sledovať, pretože ich bolo ťažké zaradiť do programovej štruktúry Druhého programu. Spustením Trojky vznikol priestor na ucelenú programovú štruktúru Jednotky, Dvojky a samozrejme Trojky s tým, že by sa postupne všetky športové prenosy vysielali už iba na Trojke. Projekt hovoril aj o obnovení športovej publicistiky, ktorá na obrazovkách chýbala a zaradením jednej publicistickej relácie na aktuálne témy alebo problémy slovenského športu.

Po polroku vysielania sa však stala Trojka nepotrebná a jej ďalšie vysielanie je ohrozené. Generálny riaditeľ STV Štefan Nižňanský navrhuje v rámci úsporných opatrení jej zrušenie. Je Trojka naozaj (ne)potrebná?

STV 3, ako nový program, si našiel svojich divákov. Sledovanosť nie je vysoká, ale nedajú sa čakať vysoké čísla sledovanosti, keďže ide o špecializovaný program pre určitú skupinu divákov. Treba si skôr všímať, čo môže televízia tohto typu divákovi priniesť. Nebyť Trojky, nevideli by sme víťazstvo slovenských tenistov na Hopmanovom pohári či skvelé vystúpenie hokejistov na MS juniorov v Kanade. Trojka priniesla aj prenosy z najvyšších slovenských súťaží. Začala sa vysielať extraliga mužov v basketbale či extraliga florbalistov. Väčší priestor dostala aj hokejová extraliga a najvyššia futbalová súťaž. Aj napriek snahe môžu diváci stále vidieť negatíva, ktoré začali už počas prvého vysielanie veľkého športového podujatia, Letných olympijských hier v Pekingu. Aj napriek väčšiemu priestoru sa neraz stalo, že sa na Dvojke aj Trojke vysielal ten istý priamy prenos. Ďalším mínusom sú noví redaktori. Niekedy sa zdá, akoby videli šport iba z rýchlika. Divák čaká odborníkov, ktorí mu prinesú prvotriedne športové príspevky, ktoré by obohatili spravodajský príspevok.

Dôvodov na zachovanie, ale i zrušenie vysielania Trojky je veľa. Bolo by však možno lepšie, keby sa zamerala na vysielanie domáceho športu a nedávala peniaze za práva na vysielanie anglickej Premier League či priamych prenosov z NHL, ktoré si môžu diváci pozrieť aj na iných športových televíziách. Ušetrené peniaze by sa dali použiť na výrobu športových magazínov o slovenských športovcoch, talentoch alebo o športovom dianí na Slovensku. Trojka môže prostredníctvom vysielania slovenských najvyšších súťaží priniesť do športu aj viac peňazí. Sponzori by určite neváhali zaplatiť klubom za reklamný priestor v halách či na ľadových plochách, keby vedeli, že bude z podujatia priamy prenos.

Je jasné, že za všetkým sú peniaze. Uvidíme ako to nakoniec dopadne.

Finančná kríza ohrozuje aj NHL

TEXT: Marek Balický
FOTO: nhl.com ZDROJ: nhl.com

Dalo sa to očakávať. Nikto nevie, čo kríza spôsobí, ale všetci vedia, že stopy určite ostanú. Ešte pred nejakým časom sa vyvíjali iniciatívy predaja NHL aj v Európe. Dnes? Dnes sa počíta každý cent, znižujú sa ceny vstupeniek, manažéri nevedia, či budú mať na miliónové platy hráčov, nie to ešte na cestu do Európy. Isté je iba to, že tohtoročná sezóna je finančne zabezpečená. To zaistili televízne práva, sponzori či predaj permanentiek ešte na začiatku sezóny, resp. pred jej začatím. Finančná kríza sa naplno prejaví až v sezóne nasledujúcej. Rozpočty budú vychádzať zo súčasných príjmov, ktoré rapídne klesajú.

Po štrajku v sezóne 2004/2005 sa dohodlo, že platy hráčov sa budú odvíjať od výnosov ligy. V prebiehajúcej sezóne platový strop tímov Kanadsko-americkej hokejovej ligy predstavuje 56,7 milióna dolárov. Je isté, že táto hodnota klesne. Niektoré tímy majú problémy finančného charakteru už teraz. Najhoršie na tom je zrejme Phoenix Coyotes. Aj keď sa platy pohybujú na hranici „iba" 46,5 milióna dolárov, už teraz sú v strate približne 35 miliónov dolárov. Najlepšie na tom nie je ani Tampa Bay či Nashville.

„Kríza možno vyústi do situácie, keď niektoré tímy nebudú mať peniaze pre drahé hviezdy," píše Toronto Star a pokračuje: *„Zrejme sa budú musieť zbavovať hráčov a poníknuť ich iným."* Či sa splnia očakávania komisára NHL Garyho Bettmana, a finančná kríza zatrasie rovnako NHL ako burzou na Wall Street, sa dozvieme už v najbližšej dobe. Presný dopad sa určiť vopred nedá, môžeme iba čakať.

Amerika mieri do F1

TEXT: Lorant Paugsch
ZDROJ: en.wikipedia.org, usf1.com

Nová sezóna Formuly 1 sa ešte nezačala a už sa objavujú informácie o sezóne 2010. Netýkajú sa však zmien pravidiel, ale tímu, ktorý plánuje vstúpiť do kráľovskej motoristickej triedy.

Zmeny zahrňujúce predovšetkým zníženie nákladov, by sa mali naplno prejaviť už v budúcej sezóne. Na tento fakt sa spoliehajú dvaja muži, ktorým zákulisie F1 nie je cudzie. Reportér Peter Windsor, v minulosti pracujúci pre Williams a Ferrari a inžinier a dizajnér v jednej osobe Ken Anderson.

Práve oni sú hlavnými predstaviteľmi projektu USF1. Rovnaký názov ponesie aj nový tím. Hlavné sídlo bude v Severnej Karolíne, v meste Charlotte. Windsor aj Anderson sú presvedčení, že americký tím s americkou technológiou a s americkými jazdcami má šancu byť dôstojným konkurentom pre súčasné tímy a otvorene hovoria aj o víťazstvách.

Už teraz majú jasnú predstavu o kandidátoch na jazdeckú dvojicu. Scott Speed a Travis Pastrana by sa mali pobiť o jedno miesto, a to druhé by podľa predstáv oboch spoluzakladateľov malo patriť v poradí šiestej žene, ktorá by sa predstavila v F1, Danici Patrickovej.

Nežnejšie pohlavie chýba v kolotoči F1 od roku 1992, keď sa Giovanna Amati nekvalifikovala ani do jednej z troch veľkých cien, do ktorých nastúpila. Vyhliadky pre Danicu sú omnoho lepšie odhliadnuc od toho, že kvalifikačný systém sa od roku 1992 zmenil. Predovšetkým jej talent je zárukou, že nemusí byť len na konci štartového poľa. Keď v roku 2005 prežila svoju prvú sezónu v IndyCar, získala ocenenie pre najlepšieho nováčika a aj pre najpopulárnejšieho pretekára. Tú druhú cenu si odniesla dokonca aj v nasledujúcich dvoch ročníkoch.

Fanúšikom ostáva len dúfať, že sa celý projekt USF1 podarí. Ženu v F1 by určite privítal takmer každý. A samozrejme aj Bernie Ecclestone, ktorý by v nej videl najmä skvelý marketingový ťah.

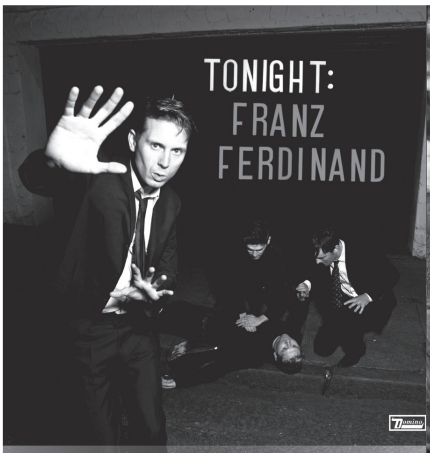

Tonight

text: Michal Hricko,

Škótska štvorica pracovala na najnovšom albume dlhé štyri roky. Takúto prestávku si dávajú skôr hudobní velikáni, na tretí štúdiový album Franz Ferdinand sa však čakať oplatilo. Hneď po prvom počutí album nezaprie svojho autora. Je impozantné, že sa kapela dokáže udržať vo svojej línii charakteristického zvuku, a aj napriek tomu priniesť do skladieb niečo nové.

Predzvesť albumu ***Tonight*** niesol prvý singel – **Ulysses**. Silná, plná a výrazná basová linka sa nesie nielen týmto singlom, ale aj celým albumom. Na druhé miesto sa zaradil ruský syntetizátor, ktorý dostáva prednosť pred gitarou nielen v tejto piesni.

Ak by ste hľadali nejaké charakteristické črty nového albumu, boli by to práve nové zvuky a použité netradičné nástroje. Najbizarnejšie pôsobí použitie ľudskej kosti na perkusie v piesni **No You Girls**. Nehľadajte za tým žiadny okultný rituál, len starú lekársku zbierku jedného z členov kapely. Práve táto pieseň je naplánovaná ako druhý singel na začiatok apríla .

Za zmienku stojí takmer osem minútový **Lucid Dreams** s mimoriadne zaujímavým sólom, ktoré by sa páčilo nejednému drum ‚n' bassovému fanúšikovi. Samotný názov označuje snový fenomén, pri ktorom si naplno uvedomujete, že snívate a môžete sa „aktívne zúčastňovať" svojho sna. Každopádne **Lucid Dreams** pozvoľna prechádza do druhej fázy piesne s mierne psychedelickým charakterom, pri ktorom zabudnete, akú kapelu vlastne počúvate. ***Tonight*** sa tak pre mňa stáva príjemným a kvalitným prekvapením.

Franz Ferdinand: Tonight
Vydavateľstvo: Domino Records, január 2009
Počet skladieb: 12, celková dĺžka 42:43

United Flavour, multikultúrny kokteil

Once upon a time there was a beautiful world where everyone could live in peace and love. Once upon a time the people always had a time to help each other and together them carried on.

(Silná, emotívna, chytľavá. Pieseň Babylon)

TEXT: Alena Korbačková

Španielka, Afričan, traja Česi a jeden Slovák. Takúto zostavu tvorí práve United Flavour. Vedia, o čom je život. Ich hudba a text sú tomu svedkami.

Speváčka Carmen a basgitarista Djei – to sú dvaja zakladajúci členovia multikultúrnej skupiny United Flavour. Prvá návšteva Prahy zohrala v ich životoch významnú úlohu. Mesto ich dostalo natoľko, že sa sem rozhodli presťahovať. Temperamentná Španielka Carmen osem rokov študovala hru na klavíri na konzervatóriu, ale svoje štúdium ukončila diplomom zo žurnalistiky, ktorá sa na dlhé roky stala jej hlavnou profesiou. Rodák z Pobrežia Slonoviny Djei, silne ovplyvnený africkou hudbou, spolu s Carmen a ostatnými členmi skupiny vytvárajú na pódiu nezabudnuteľný zážitok.

Po krátkej aklimatizácií sa Carmen a Djei zapojili do českého kultúrneho diania a začali spolupracovať s domácimi aj zahraničnými hudobníkmi. Prvýkrát sa spoznali pri projekte Hermakuti, ktorý svojou kvalitou pozdvihol českú reggae scénu. Po jeho rozpade, na jar 2004, sa Carmen s Djeiom rozhodli založiť United Flavour.

Vplyv Španielska, Afriky a strednej Európy v hudbe United Flavour vytvára multikultúrny kokteil, v ktorom sa spájajú prvky latina, reggae, dancehallu, r'n'b , soulu a hiphopu. Kapela sa svojím pôsobením a textami snaží poukázať na to, že ľudia inej národnosti, iného pôvodu alebo vyznania, môžu spolupracovať bez akýchkoľvek problémov, bojov a násilia a predovšetkým sa vzájomne obohacovať.

V roku 2007 vyšiel dlho očakávaný prvý album s názvom Unity. Pozvanie ku spolupráci na album prijalo niekoľko zaujímavých hostí z Čiech a zahraničia. Basgitarista Djei pre denník Právo povedal, že hlavnou témou ich piesní je život. „Predstavte si, že sedíte v parku, je leto a ľudia sa bozkávajú. Následne na to zložíte zamilovanú pieseň. Ale keď tam sedíte a niekto vás okradne alebo pred vami niekoho zabije, vznikne politická alebo sociálna pieseň. Vždy je to o živote. Na albume Unity sme sa snažili nebyť príliš politickí. Na ďalšom budeme viac. Teraz sme sa zamerali na spoločenskú stránku života."

Carmen v jednom internetovom rozhovore povedala: „Máme samozrejme rôzne témy. V piesni Take a look spievam, že sa nestarám o to, čo si o mne druhí myslia a žijem si podľa svojho. Lorenzo & Katalina je pre zmenu pesnička inšpirovaná španielskou legendou o vzťahu Slnka a Luny, ktorí sú do seba zamilovaní, ale na oblohe sa iba stretávajú..."

Keď sa Carmen opýtali, či má singel Revolution nejaký politický aspekt, reagovala trefne: *„Revolúcia nemusí byť nutne so zbraňou v ruke, je to skôr o tom, ako revolučne narábame so svojím časom. Myslím si, že sa nemusíme stále len sťažovať, ale radšej robiť niečo užitočné. Nie je predsa dôležité myslieť len na to, ako zarábať veľké prachy a mať okolo seba pipinky, pretože v tom nie je žiadna revolúcia. Vnímam to skôr ako každodennú príležitosť k evolúcií."*

United Flavour sa dostali aj na stránky Playboya, kde o nich napísali: *„V Prahe zdržujúca sa formácia United Flavour spôsobila so svojím debutovým albumom Unity hudobnú revolúciu. Štýl, na ktorý už majú všade inde pevne zakotvený výraz 'urban', priviedli do našej reality. Možno ich mix žánrov znie divoko, ale o to lepšie sa to počúva. United Falvour to proste šlape ako v rýchlych, tak i v pomalých polohách. Ako príklad o tom svedčí pieseň Sad Life, ktorá sa z elektronickej podoby zmenila na gospelom navoňanú krásku."*

Počas svojej trojročnej existencie bola kapela predskokanom takým svetovým hviezdam, akými sú Manu Chao, Kelis alebo Gentleman. Na jeseň v roku 2007 United Flavour so svojím albumom Unity obišli celú Českú republiku. V máji 2008 obsadili druhé miesto v súťaži International Live Award 2008, na ktorej sa zúčastnilo viac ako 2000 kapiel zo šiestich európskych krajín.

Que no, Revolution a Babylon patria k top songom z Albumu Unity. Ich originalita, vyváženosť anglických, španielskych či talianskych textov vytvára obraz hudobníkov, ktorí vedia, o čom spievajú.

Čestné prezliekanie kabátov?

Bol plný vnútorných premien a rozporov. Prešiel fázami od verného katolíka, až po zarytého komunistu zapáleného pre ideológiu. Po osobnej vzbure voči nej ho ideológia, ktorú miloval, vyhnala do vnútornej emigrácie. Až keď stratil „slobodu“, stal sa slobodným. Dominik Tatarka.

TEXT: Andrea Šalková
FOTO: www.sme.sk, www.institute.sk

Tento spisovateľ bol jedným z najvýznamnejších slovenských predstaviteľov modernej slovenskej prózy. O takýchto osobnostiach sa zvyčajne povie len ich stručný životopis a významné diela. Tatarka je však postava, ktorá zaujme celou svojou bytosťou. Keď človek číta jeho rozhovory s milenkou Evou Štolbovou Navrávačky s Dominikom Tatarkom, akoby žil jeho život opäť s ním. Navonok chorý, ohrdnutý a zostarnutý človek má však stále svoj pôsobivý prejav a vnútorné čaro, ktorým priam magicky priťahuje pozornosť čitateľa.

Trošku viac na ženy

Spisovateľ, ktorý spôsoboval vrenie krvi v žilách mnohým svojim súčasníkom, sa narodil 14. marca 1913 v Drienovom. Otec mu zomrel vo vojne, keď mal dva roky. Vyrastal tak sám medzi ôsmimi ženami. Detstvo prežil v spoločnosti siedmich sestier, preto mu ženský svet nebol vzdialený.

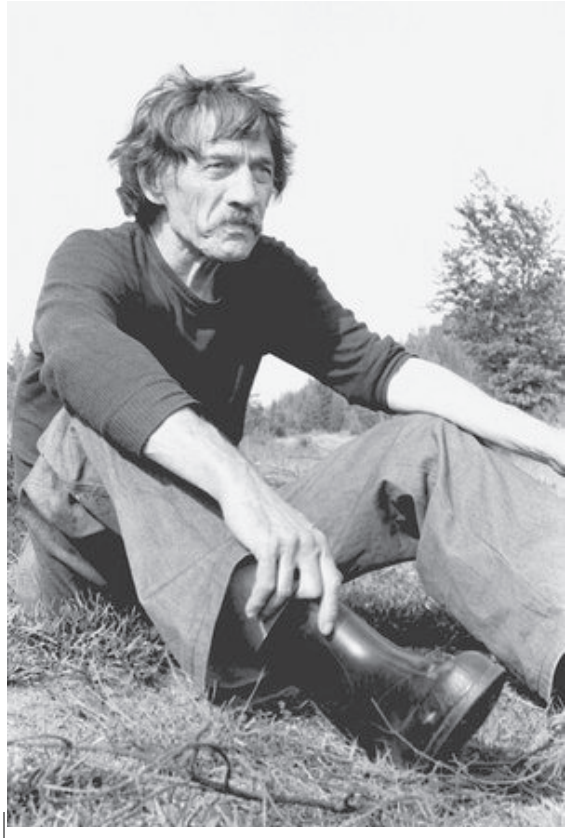

Spočiatku mala naňho silný vplyv hlboko veriaca matka. V Navrávačkách sa dokonca priznal, že sa chcel stať kňazom a misionárom v Ríme. Avšak tieto úmysly zanechal už pred prvým svätým prijímaním: *„Ja som bol takzvaný senzualista. K svojej existencii potrebujem ženu, dievča. Chystal som sa k svätej spovedi – no naraz bol všetko hriech. Ja som to proste nevedel uznať za hriech.“* Už v tomto mladom veku si prestáva rozumieť s cirkvou.

Nitra – Praha – Paríž

Ľudovú školu absolvoval v Drienovom, meštianku v Bytči a zmaturoval na gymnáziu v Nitre.

Po maturite ho prijali na štúdiá do Prahy na Karlovu univerzitu. Istý čas dokonca študoval na francúzskej Sorbone.

Tatarka bol veľmi vnímavý. Druhá svetová vojna, spoločenské dianie, existencia Slovenského štátu – toto všetko sa odrazilo v mnohých jeho dielach a najmä na jeho osobných premenách a postojoch.

V jeho dielach silne cítiť prvky existencionalizmu a surrealizmu. Medzi jeho knižné prvotiny patrí V úzkosti hľadania a neskôr Panna Zázračnica. Tatarkovo sklamanie z cirkvi vrcholilo počas Slovenského štátu, keď ostro kritizoval klérofašistický režim. Odhalil ho v diele Farská republika. To však už z mladého gymnazistu vyrástol muž, ktorý prežil hrôzy vojny, bojoval v SNP a cítil sa byť komunistom. *„Moje dojmy sú iste veľmi subjektívne, ale to bolo: my sme komunisti, my sme vedeli, že Sovietsky zväz zvíťazí, že nás oslobodí, že budeme budovať socializmus, vieš? Nejakú novú spravodlivú spoločnosť,“* hovorí v Navrávačkách.

Od ideálov k vytriezveniu

50te roky sú v Tatarkovom živote čiernym obdobím, na ktoré sa pozeral cez ružové okuliare. Stal sa autorom píšucim pre vládnucu ideológiu. Popularitu si získal knihami ako Prvý a druhý úder, Radostník či Družné letá. Tieto diela boli plné prvkov schématizmu. Z roľníckeho chlapčiska, ktoré vyrástlo na lúke s kravami, sa stal agitátor podporujúci združstevňovanie. Postupne si však začal uvedomovať, že spoločnosť, ktorú komunisti budujú, má ďaleko od spravodlivosti. Jeho počiatočná eufória opadala.

Obratom v jeho tvorbe bola najskôr dvojnovela Rozhovory bez konca. Neskôr románový pamflet Démon súhlasu. Zlomovým sa stal rok 1968, kedy sa otvorene postavil proti vstupu vojsk Varšavskej zmluvy do krajiny. Týmto činom sa dostal do pozornosti Štátnej bezpečnosti, ktorá ho na najbližších 20 rokov izolovala od jeho priateľov. Ešte viac ho sledovali po tom, keď ako prvý podpísal Chartu 77. Nemohol cestovať. Nemohol publikovať. Bol pod stálym dozorom štátnej polície. Hoci predtým patril medzi významných členov Sovietskeho zväzu spisovateľov, po týchto udalostiach ho vyškrtli z učebníc. Napriek všetkému písal aj v časoch normalizácie. Do svojich diel vkladal viac osobného prežívania a videnia sveta. Jeho prózy vyšli v zahraničí pod názvami Písačky, Sám proti noci, V nečase, Navrávačky a Listy do večnosti. Demokratického Československa sa nedožil (zomrel 10. mája 1989), no svojím životom inšpiroval mnohých k boju zaň.

Tatarkovsky proti prúdu

Takýmto titulom počastovali v časopise .týždeň Cenu Dominika Tatarku. Udeľuje sa od roku 1995. Od roku 2000 je jej hlavným organizátorom Konzervatívny inštitút Milana Rastislava Štefánika. Na svojej webovej stránke ju charakterizujú takto: *„Je považovaná za najprestížnejšie slovenské literárne ocenenie a je určená autorovi za výnimočné dielo, ktoré napĺňa humanistické tradície slovenskej kultúry a v tomto zmysle nadväzuje na odkaz Dominika Tatarku.“* Jej výnimočnosť spočíva aj v tom, že ju autor môže dostať len raz za život. Za rok 2007 ju získali Milan Lasica (Bodka) a historik Jozef Jablonický (Samizdat o disidente). Speváčka skupiny Živé kvety Lucia Piussi sa v .týždni o tomto ocenení vyjadrila: *„Páči sa mi, že je v tom bytosť Dominika Tatarku. Tá cena sa mi páči tiež preto, že je aj za postoj človeka, nielen za to, čo v umení vytvoril.“*

Slamená láska a Roľnícke noviny

**Ctení čítajúci,
vaša tvorivo–sabotérska úderka už neraz sklonila hlavu pred molochom dejín, a dokázala, že pre ňu nie sú historické elementy národa terčom ledajakého výsmechu, ba práve naopak. A preto pre vás nasledujúci knižnično-výpožičný diskurz nepripravil nikto iný, než zvučný dvojzáprah spisovateľov Dr. Mináč - Dr. Válek.**

FOTO: autor

TEXT: Martin Koleják

Sneží. Vysoká postava s tlejúcim ohorkom v ruke nedočkavo prestupuje na chladnom mramorovom schodišti. Teplomer ukazuje pravé poludnie. Padajúcim snehom sa bdelo brodí a blíži akýsi zavalitý chlap. *„Už som ani neveril, že prídeš,“* prehovorí vysoký a ponúkne muža cigaretou. *„Ále, zdržali ma v redakcii. Hlupáci,“* vezme si cigaretu a obúcha zvyšky snehu z čiernych lakoviek.

Dvojica so striedavými výbuchmi smiechu čulo debatuje na priedomí. *„Máš ju hore?“* opýta sa Válek lačno. *„Poslal som ju domov. Keby som vedel, že si na každú sukňu, tak mám sekretárky dve. Jednu na prácu a druhú pre teba,“* zasmeje sa Dr. Mináč. *„Vrátnik mi vravel, že zamestnali nové knihovníčky. Tak dofajči, a ideme,“* dodá Mináč s úškrnom na tvári. *„V poriadku. Vybalím na ne ten starý trik s novinami. Dohodnuté?“* dušuje sa Válek. *„Hej, hej,“* odvetí Mináč a roztlačí mohutné vchodové dvere.

Na poschodí panuje zvyčajný ruch. Kŕdeľ českých študentiek medicíny sa v rohu chichúňa a podchvíľou sa jedna z nich obzerá, či po nich niekto nejastrí pohľadom. Zhovárajú sa ľahkým vzdušným jazykom. Ústrednou témou je obojstranný klystír ako prevencia proti sennej nádche.

Akonáhle Válek zočí medičky, priskočí smerom k nim a začne sa koketne prehrabávať vo výpožičných kartičkách hľadajúc posledné vydanie Zdravovedy. *„Nechaj tak,“* chytí ho za rameno Mináč a pokynie smerom k recepcii. *„Aha, vidíš? Volá sa Etela. Je tu nová,“* pošepne mu sprisahanecky do ucha. *„Skvelé. Teraz sleduj profesionála. Vybalím to na ňu,“* odpovie Válek, potľapká Mináča po pleci a už ho niet...

Zo stojanu s dennou tlačou schmatol Dr. Válek čerstvú Pravdu, pichol si ju pod pazuchu a sebavedomo si to namieril smerom k toaletám. *„Stojte pane, tam s novinami nemôžete!“* okríkla Etela necudne. *„Ale kdeže dievča moje, ja som tak odjakživa navyknutý. A nemáte pre mňa pero? Na krížovku?“* Toto bola Válkova chvíľa. Stokrát obohratá finta s novinami a záchodom fungovala vždy zaručene. Len teraz sa to akosi zvrtlo. Nezrelá knihovníčka spisovateľovi britko vynadala prv, než ju stihol zasypať tirádami zo svojej poslednej zbierky. Nezmohol sa ani na veršík.

Etelkinu nedobytnosť si všimol aj za vešiakom schovaný Mináč. Starý kocúr zbehlý tunajších pomerov ale vytiahol z rukáva ešte väčší tromf, než Válkove toaletné avantúry. Zlomyseľne poprepisoval signatúry všetkých kartičiek na *„ČSB 219“*. Veľmi dobre vedel, čo touto premyslenou ľsťou dosiahne. Všetky cesty sympatickej knihovníčky Etely teraz povedú do zabudnutého oddelenia s Roľníckymi novinami. A tam ju už bude Dr. Mináč nástojčivo očakávať.

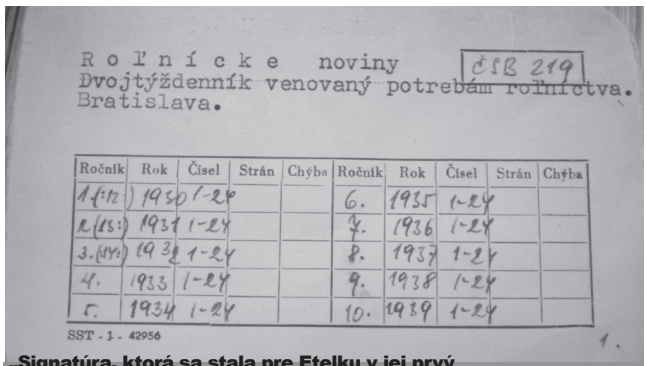

Roľnícke noviny ČSB 219
Dvojtýždenník venovaný potrebám roľníctva.
Bratislava.

Ročník	Rok	Čísel	Strán	Chyba	Ročník	Rok	Čísel	Strán	Chyba
1 (1:12)	1930	1-24			6.	1935	1-24		
2 (13:)	1931	1-24			7.	1936	1-24		
3. (14:)	1932	1-24			8.	1937	1-24		
4.	1933	1-24			9.	1938	1-24		
5.	1934	1-24			10.	1939	1-24		

SST - 1 - 42956 1.

„Signatúra, ktorá sa stala pre Etelku v jej prvý pracovný deň osudnou.“

FOTO: autor

Válek sa na záchode – sám a bez novín – dlho nezdržal. Keď sa vrátil, átrium bolo prázdne. Po medičkách a Mináčovi ani stopy. *„Kde sa stala chyba? Kde sa len mohla stať chyba?“* spytoval si svedomie a zapovedal sa, že viac sa k triku s novinami a WC nevráti. Možno si predsa len dá poradiť od Mináča a skúsi to raz aj bez toho záchodu. Ako si tak, sám pre seba, šomral a ševelil, zrazu sa to stalo. *„Láska... je strašne bohatá, láska, tá všetko sľúbi... no ten čo ľúbil, sklamal sa a ten, čo sklamal, ľúbi,“* napadlo mu. Schmatol pohodené pero a rýchlo si to zapísal na čerstvú Pravdu. Rovno pod Biľakovu fotku. *„Tak, a toto pôjde do ďalšej zbierky,“* tešil sa Válek aspoň z takéhoto úspechu. Vtom sa rozleteli únikové dvere a do átria vkročil Mináč so širokým úsmevom na tvári. *„Človeče, veď ty máš medzi zubami slamu. Aj z topánok ti trčí. Čo si to... kde si bol?“* udivene reagoval Válek. *„Kamarát, žatva!“* štuchol Mináč Válka pod rebrá a rozkošnícky sa rozchechtal. *„Hádam už pôjdem späť do redakcie, kým tí hlupáci niečo nevyparatia,“* povie Válek ustaraným hlasom. *„Dobre, odprevadím ťa pred knižnicu,“* odvetí Dr. Mináč a poberú sa dole schodmi.

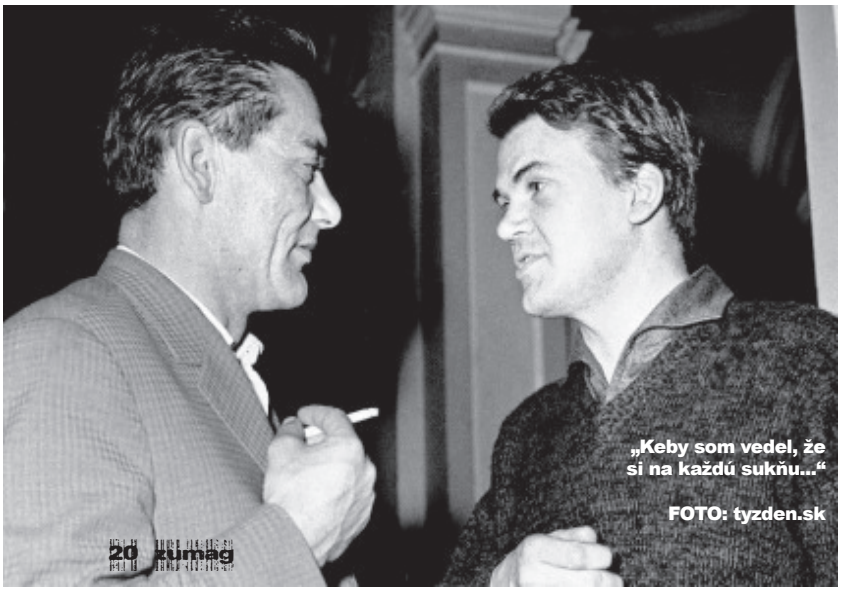

„Keby som vedel, že si na každú sukňu...“

FOTO: tyzden.sk

Na mramorovom schodišti sa boria v snehu dve postavy. *„Príď v pondelok. Navalím jej toľko roboty, že bude v kancelárii do noci,“* hovorí Mináč. *„Ešte ti zavolám, maj sa. A pozdravuj manželku,“* odpovie Válek a kývne na rozlúčku. *„Hej, hej,“* odkývne vysoký muž a zapáli si cigaretu. Sneh si sám padá ďalej.

RUSKO

jeho úsmevy a slzy

Mínus 22 stupňov, vlhkosť vzduchu 97 percent, teplá voda tečie. Ak máte šťastie. Je to o pomoci, službe, otázkach i odpovediach. O vďake i údive nad tým, ako to vôbec môže fungovať.

TEXT A FOTO: Hedviga Hnelová

„Zdrastvujte"- prvé slovo, ktoré sme sa na hodine ruštiny naučili. Ruština špeciálne navrhnutá tak, aby sme jej základy pochopili za necelé tri mesiace. Presne toľko času sme mali pred veľkým výletom - - misiou v Rusku. Lúštili sme ruštinu a medzitým vybavovali pasy, poistenie, víza i peniaze.

S jednoduchou prezentáciou - prosbou o pomoc, sme oslovili ľudí. Veriaci boli štedrí. Ich modlitby a podpora prinášali každý deň nové, dobré správy. V Rusku sme už mali kde bývať a tiež prísľub, že neumrieme od hladu. To bolo pre nás, večne hladných, mladých ľudí, veľmi pozitívne. Problém nastal pri vybavovaní víz. Pozvanie z Biskupského úradu, ktoré sa vybavovalo vyše mesiaca (a ďalší týždeň cestovalo cez fínsku poštu na Slovensko) nestačilo. Na ruskej ambasáde nás veľký silný pán odbil slovami "no religio" - nie cez cirkev. Presne o dva týždne sme mali letieť do Saint Peterburgu!

Víza i ostatné formality sa nakoniec podarilo získať cez cestovnú kanceláriu. Čakali na nás nové výzvy - popasovať sa s ruštinou v praxi, reprezentovať našu krajinu, slúžiť, fotiť všetko zaujímavé a ochutnať boršč.

Rusko sme spoznávali dvaja. Spoločne s kamarátom Jankom to bolo veľmi fajn. Občas máte stavy, kedy si myslíte, že hovoríte po rusky. Omyl, je to slovenčina. Ak vám v tomto únavnom rozpoložení niekto rozumie, máte viac ako len šťastie.

Prvou „destináciu" v lete bola dedinka na Sibíri - Kem. Zažili sme tu biele noci. Fázu v roku, kedy slnko vôbec nezapadá. Pobyt na tomto mieste by ste si ale rýchlo rozmysleli. Slnečný júl totiž strieda zimná trištvrtina roka, kedy slnko svieti iba tri hodiny denne.

Po týždni sme sa vrátili do Petrohradu, kde sme počas letnej i zimnej misie bývali. Opäť civilizácia! Opäť voda z kohútika. Záchod v takej podobe, ako ho poznáme (a máme radi). Opäť normálne raňajky bez otázky: „Pridám vám? Tá kaša je naozaj ZDRAVÁ."

St. Peterburg s bohatou architektúrou a riekou Neva uprostred slúži, piatim miliónom obyvateľov. Mesto európskeho charakteru, konkurent Moskvy, je centrom Leningradskej oblasti na severozápade Ruska. Jeho historické jadro hrdo patrí do zoznamu Svetového dedičstva UNESCO.

Napriek tomu je v blízkosti nášho sídliska veľké pole plné bolševníkov, ktoré nemá kto odstrániť. (bolševníky v tomto prípade nie sú pozostatky súdruhov matičky Rusi, ide o vysokú, smrteľne jedovatú rastlinu) Všadeprítomné kontrasty Ruska... S údivom sledujeme štyri rady áut v troch jazdných pruhoch. Slovenský misionár v Petrohrade, Julo Matta, to vysvetľuje jednoducho: „Vyhráva silnejšie auto." Zjavne sa na tom bavíme, a tak s úsmevom dodáva: „V Rusku sa jazdí tak, ako to cítiš."

Spiace telá miestnych alkoholikov sú na mnohých uliciach, pretože v Rusku nie sú krčmy. Vláda nefinancuje záchytky ani centrá pre závislých. Pred dvoma rokmi dokonca zrušila finančnú podporu pre voľnočasové aktivity detí a mládeže. Dôsledkom sú túlajúci sa mladí ľudia, ktorí sa po škole nemajú kde hrať a boja sa ísť domov k opitým a často násilným rodičom.

Z tejto ťažkej situácie často vychádzajú drogovo závislí. Centrum pre narkomanov bolo pre nás silnou skúsenosťou. Autom ideme na koniec sveta. Samozrejme, v protismere, kde je na ceste menej dier. Po troch hodinách nás pred veľkou drevenou budovou s úsmevom víta mladý muž. Bývalý narkoman. Zo závislosti sa dostal v tomto centre. V centre, kde nie sú lekári, lieky, kde závislí poznajú len jednoduché pravidlá, prácu na farme a bibliu. Neverila som, že je to pravda, že je možné zbaviť sa závislosti modlitbou. No v koľké veci som vtedy ešte neverila...

Potom navštívite bývalú biblickú školu a hoci na vás dýcha nostalgia, bojíte sa. Sadnete si na pohovku. Vidíte detský kočík, kuchynskú linku s taniermi, postele s perinami... bez ľudí! Domy, v ktorých nikto nebýva majú na sebe nápis: *„Nepribližujte sa do vzdialenosti 15 metrov, budova môže spadnúť."*

Mnohé udalosti, zážitky i okamihy potrebujú svoj čas, aby dozreli a vydali svoje svedectvá. Až teraz je v Rusku vidieť dopad komunizmu. Uvedomujete si ho stále viac. Vidíte 80 percentný alkoholizmus, sekty na školách, triedne rozdiely, sochy Lenina. A odrazu stojíte v kostole, ktorý bol prebudovaný na plaváreň. Všade okolo sú modré kachličky a pred vami skokanský mostík, pripevnený vedľa oltára. Až v tomto okamihu vám dochádza, čo sa tu vlastne stalo.

Mesto Vyborg pri fínskych hraniciach má po páde komunizmu problémy so satanizmom. Mladých ľudí vidíte v čiernom. Ich telá zdobia najrôznejšie symboly a znaky. Tvár je nalíčená bielym púdrom, čiernou ceruzkou sú namaľované oči, pery i pavučina na líci. Ľudia ich odmietli. Sú pre nich zvláštni, drzí, navyše vyzerajú ako delikventi.

Napriek všetkému sú to deti. Zvedavé deti, ktoré jedného dňa prichádzajú do kostola. Vedúca mládeže ich pozvala na Bogosluženie (omšu). Rozumný ťah z jej strany bol upozorniť veriacich na príchod nezvyčajných hostí. Som presvedčená, že pri vstupe našich „čiernych pasažierov" do kostola musela nejedna babička panikáriť. Našťastie taktne mlčali a tieto deti začali chodievať do zboru stále častejšie. Zanechali satanizmus a stali sa kresťanmi. V lete sme boli svedkovia tejto výnimočnej premeny.

Pomedzi všetky tieto zážitky sme slúžili, pomáhali, učili - presvedčení o tom, že rola služobníka je plnohodnotnejšia (len tak sa vyhrievať v milosti je až príliš jednoduché). Misia nikdy nie je o vás. Je o ľuďoch, ktorým ste prišli pomáhať. Prichádzate meniť... A meníte seba. Som vďačná za všetko, čo bolo a čoraz viac si uvedomujem, že ako kresťania máme v tomto svete veľkú výhodu. Neslúžime preto aby sme dostali, ale slúžime LEBO sme dostali. A s týmto poznaním sa dá urobiť mnoho dobra.

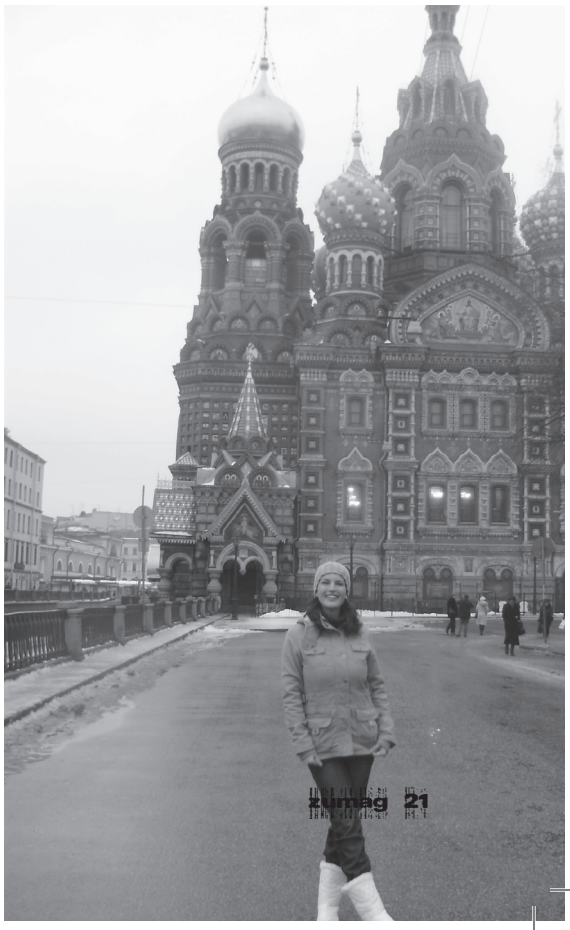

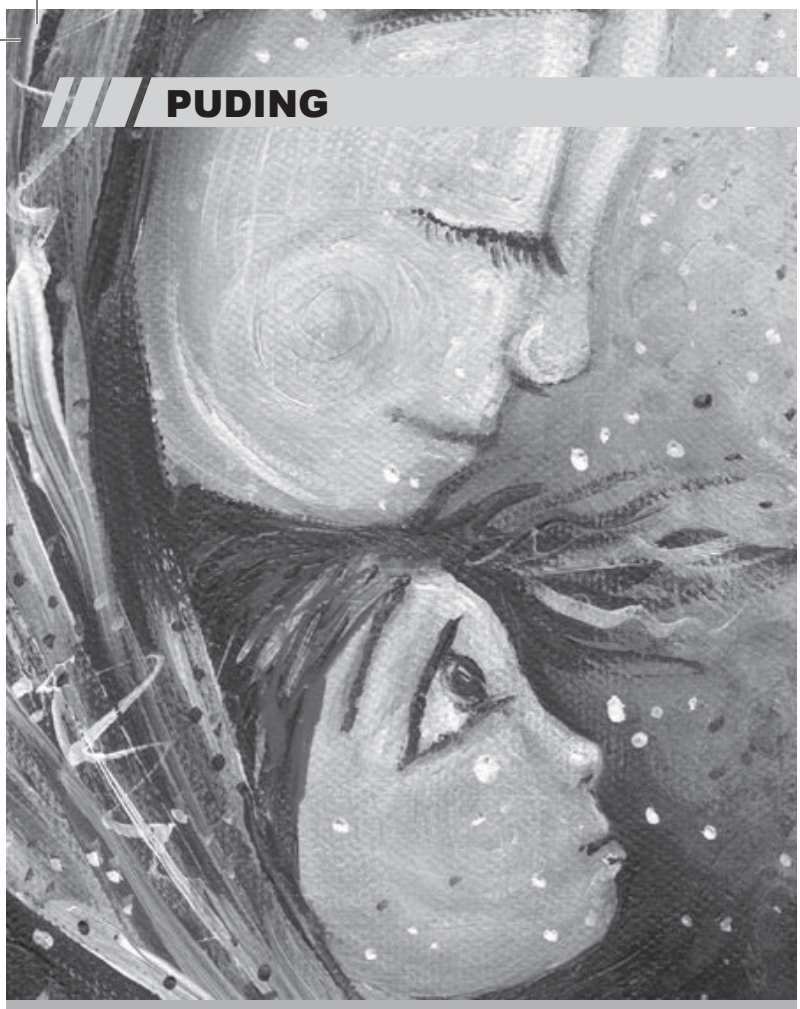

Obrovský „Breakpoint“ v pokorných slovách

TEXT: Miroslava Komorová
FOTO: K. M. Berggreen

prepáč...

Dievčatko má štyri roky a spolu so svojím o rok starším bračekom sa hrajú na pieskovisku. Odrazu sa stane niečo nečakané. Chlapček v zápale murovania hradu omylom, jednou nohou, prišľapne dielko svojej sestričky. Spučená torta... Katastrofa! Dievčatko sa zdesene pozerá na tú spúšť, slzy hnevu sa jej zbiehajú do očí a v sekunde vykríkne: *„Čo si to urobil?!“* Nepočká na odpoveď, len začne lopatkou mrviť noblesné múry pieskového hradu. Chlapček sa jej snaží lopatku vytrhnúť, dievčatko sa bráni... Obaja kričia a plačú... Hotová vojna. O chvíľu prichádza sudca v podobe maminy a malí nezbedníci, zapieskovaní a uplakaní, odchádzajú z poľa bojiska. Deti. Až do večera sa budú na seba mračiť a fučiť. Kým slniečko ich detských dušičiek nezažiari nad hnevom, nezvíťazí čaro odpustenia a lákavej predstavy spoločných hier. Víťazoslávne „Plepac“, precedené cez zuby oboch detí a posledná slzička trpkosti.

nehnevaj sa...

Aké dôležité je povedať prepáč, keď sa zmýlime? Pokoriť sa a priznať si, že sme to prehnali. Vcítiť sa do emócií druhého človeka, hoci je to veľmi ťažké. Nepozerať len na seba, na svoju časť pieskoviska, ale aj z inej strany. Máme tendenciu byť a ostať tými malými deťmi z pieskoviska aj v dospelosti... Neplačeme a nezúrime navonok, ale v našom vnútri to vrie. *„Veď to ona!, Nie! To on! ...“*

Múdrosť starých materí hovorí, aby sme nikdy neodchádzali z domu na cesty pohnevaní. Mohlo by nás veľmi mrzieť a zožierať, ak by sme pre hlúposť prišli o možnosť v láske odprevadiť človeka na druhý svet. Príliš veľké riziko. No... aj tak, často ho podstupujeme... Ľudia...

odpusť mi...

Priam tak zložité je povedať prepáč, ako aj odpúšťam ti... Pamätáme sa. Pri podobných situáciách nám to jednoduché slovíčko ide cez zuby veľmi, veľmi ťažko. Sme akoby v pozícii sudcu a na človeka - kajúcnika sa dívame zvrchu. *„Veď, nech sa len pekne potrápi a potrpí, čo si navaril, nech si aj zje...“* Všetko je o našom postoji.

Známy kňaz Elias Vella tvrdí, že: *„Odpustenie nie je emócia, ale rozhodnutie.“* Ak by sme hovorili: Odpúšťam ti, len vtedy, keď sme vo vnútri vyrovnaní, keď cítime, že ten druhý už skoro leží pred nami od ľútosti... to by nebolo dobré. Rozhodnúť sa odpustiť človeku, hoci nás to bolí. Aj keď cítime krivdu a nespravodlivosť. To sa už veľmi nenosí, ale je to správne rozhodnutie.

zmiluj sa nado mnou...

Keď mi prvýkrát v živote povedali, že mi moje vyznané hriechy Boh odpustil, veľmi som tomu nerozumela. Bola som rada a cítila som akúsi ľahkosť, ale nevedela som, o čo vlastne ide. To, že Boh za mňa položil svoj život, že Boh - Otec poslal svojho jediného syna na istú a krutú smrť, aby som ja – hriešnik, mohla mať odpustené hriechy... To som pochopila až oveľa neskôr. Dve pravdy sa v tom čase hlboko vo mne zakorenili.

Prvá: Preto ja môžem odpúšťať, lebo mi bolo odpustené...

A druhá: Boh si viac na moje hriechy nepamätá...

To mnou zatriaslo. Tak On, Boh, ktorý vidí aj to najtajnejšie, úplne skryté miesta vo mne, hotovú biedu... On, Najvyšší, si nepamätá. Zabudol. Stačila mu moja ľútosť, túžba zmeniť sa. Malinký kúsok biednej pokory.

Vedela by som vymenovať veľmi veľa krívd, ktoré sa mi stali. Hoci som tým ľuďom odpustila, zabudnúť sa mi nedarí. Mám ich rada, ale som zdržanlivá. Aký rozdiel! Boh toto nerobí. Nikdy mi nepovie : *„Vieš, mám ťa rád, ale pamätáš, minule som ti dôveroval a ty si ma sklamala. Už to nechcem viac riskovať, prepáč.“* To je náš postoj. Ľudský. Naša predstava o Bohu skomplikovaná hriechom.

Boh si viac na moje hriechy nepamätá... Z Jeho úst vždy budem počuť: *„Milujem ťa! Hoci padneš, vždy môžeš začať znova. Odpúšťam ti, dávam ti novú šancu...“*

Ne/navštívit'?

TEXT: Michaela Kušnírová, FOTO: ffku.sk

Asi každé dieťa pozná riekanku Zlatá brána. Ak by sme ju chceli aplikovať na Katolícku Univerzitu v Ružomberku, mohli by sme ju prespievať do podoby: *„Zlatá brána zatvorená, zlatým stĺpom podoprená. Kto chce do nej vojsť, po dvadsiatej prvej hodine nemá možnosť. Či je ona a či on, nepustia ťa, ani omylom.“*

Podľa ustanovenia Akademického senátu KU, ktoré nadobudlo účinnosť prvého januára 2009 sa návštevy na izbách môžu prijímať len v čase od ôsmej do dvadsiatej prvej hodiny, a to len so súhlasom spolubývajúcich. Výnimku po skončení návštevných hodín by podľa Štatútu Ubytovacích a stravovacích zariadení (UaSZ) KU nemali dostať ani rodinní príslušníci. Škoda, že si Akademický senát nezobral príklad od Technickej univerzity v Košiciach, kde vo výnimočných prípadoch môžu študenta navštíviť najbližší príbuzní i mimo na tento účel vyhradených hodín. A zas tu máme prevratnú novinku, niečo iné, odlišné, výnimočné. Kde inde na Slovensku by ste našli takéto krátke návštevné hodiny? Nikde! Väčšina internátov sa riadi heslom, začne nočný pokoj, skončia sa návštevné hodiny na izbách. Už pred touto zmenou sa naša univerzita vymykala z priemeru povolených „nočných návštev“, no zredukovaním času o pol hodinu sa jej originalita vyšplhala zas o jeden stupienok vyššie.

Je síce pravdou, že v niektorých internátoch, napríklad tých, ktoré patria Prešovskej univerzite v Prešove sú návštevy na izbách povolené ráno až od desiatej hodiny. No ruku na srdce, koľkí študenti sa „vyteperia“ z postele skoro ráno, len aby mohli už o ôsmej klopkať na dvere s ideou priateľského posedenia nad šálkou kávy alebo nebodaj kvôli dychtivosti prefotiť si najnovšie poznámky či porovnať riešenie domácej úlohy?

Aby sme však neboli nespravodliví, návštevy v spoločenských priestoroch sú povolené tak dlho, ako aj na iných školách, do dvadsiatej štvrtej hodiny.

Návrh na zmenu Štatútu UaSZ predkladá rektorovi KU riaditeľ tohto zariadenia. Rektor neskôr tento návrh dá na prehodnotenie a schválenie Akademickému senátu. To, či aj v tomto prípade je iniciátorom zmeny návštevných hodín riaditeľ UaSZ alebo je to nápad samotného senátu nevedno. No podnet odniekiaľ prísť musel. Možno boli s predchádzajúcim poriadkom nespokojní študenti milujúci dlhý spánok a kláštorné ticho. Ak je to naozaj tak, potom chronickí sťažovatelia dosiahli konečne svoje a nám nateraz nezostáva nič iné, len im zatlieskať. Podnetom mohla byť aj dobrá vôľa riaditeľa internátov, ktorý chcel študentom poskytnúť intímnejšie prostredie pripomínajúce domácu pohodu alebo výhodnejšie podmienky k učeniu. Isté je len to, že mnohým študentom sa táto zmena nepáči a pokladajú to za obmedzovanie. Nové podmienky prirovnávajú k tým, ktoré platia na stredoškolských internátoch. Niektorí ubytovaní prišli dokonca s nápadom spísať petíciu. Možno sa dočkáme aj protestných pochodov a vo vetre sa vlniacich transparentov.

Málokto vie, že proti rozhodnutiu Akademického senátu je možné sa odvolať. Rada ubytovaných študentov je orgán, na ktorý je možné sa obrátiť. Jeho členmi sú zástupcovia študentov jednotlivých internátov. Rada má právo predkladať riaditeľovi UaSZ sťažnosti študentov i návrhy na skvalitnenie podmienok ubytovania. No to či ich sťažnosť zaváži sa miske zvanej „návštevné hodiny vymedzené pre dospelých, samostatných ľudí“ alebo bude len ďalším papierom určeným na recykláciu je ťažko povedať.

Sukulent nad homo a na hlodavce s certifikátom

TEXT: Anna Tkáčová

Čítate teraz tento stĺpček? Ste si istí, že to nebolo pred mesiacom, keď mal ešte zygota-look? Geniálne, prežili ste piatok trinásteho - to o mnohom svedčí. Ak by aj nie, vedzte, že sme na vás mysleli a váš život mal v Slovaklandii nesmiernu cenu...

Pokiaľ ma pamäť neklame a mozog si zo mňa, ako jeho sporadickej používateľky (nie požívateľky) neuťahuje, riešila som pred dvoma rokmi problém písomných maturít. Samozrejme, prikladala som mu rovnakú váhu ako lídri G8 problematike globálneho otepľovania. Čo bolo vlani? Iné povinnosti, kvôli ktorým som požadovala, aby slnko zmenilo svoj reprodukčný cyklus a deň sa predĺžil. Moje zvrhlé nároky zostali, prekvapivo, nevypočuté. Čo však poháňa môj kardiovaskulárny systém dnes? Samozrejme, nie je to len George Clooney. Kríza? Bude ďalšia. Vysokoškolský systém? Škoda vrások. Cestný zákon? Poznám aj originálnejšie scestnosti. S ktorou však začať? Škála možností je v ére kapitalizmu a hlúposť-boomu široká.

V živote každého z nás nastali trpké momenty, keď sme si uvedomili, že hlodavce, s ktorými zdieľame spoločnú posteľ, piliny a napájadlá nám neprejavujú dostatočnú vďaku a úctu. Pasca sem a ďalšia tuto, myši moje, je mi to ľúto. Primitívne jednoduché riešenie, ktoré napadne každému s hodnosťou homo. Problém nastáva, ak vás tieto agresívne chúťky premôžu v Kalifornii. Bez poľovníckeho lístka môžete pascou iba ak imunizovať kľučku dverí za účelom prevencie pred podomovými obchodníkmi. Áno, aj takýto justičný počin vyniká svojou opodstatnenosťou v americkom štáte.

Diskrétna otázka v rámci prieskumu verejnej mienky a slobodomyseľnosti čitateľov. Koľko odlišností nájdete (nie v stave beztiaže a inteligenčného vákua) medzi sebou a kaktusom? Samozrejme, odhliadnuc od anatomických nezrovnalostí a rozličných nárokov na prísun dusičnanov. Keďže viem, že to nevyznie zvrátene, otvorene sa priznávam, že by som chcela byť týmto sukulentom. Arizonským. Hodnosť slovenského občana mi nevyhovuje. Nie preto, že by som sa chcela transformovať na známy aztécky lektvar. Za popravu kaktusu hrozí hriešnikovi v Arizone až 25 rokov väzenia. Páchateľ si teda dobre premyslí, či mu doma predsa len nepostačí klasický vešiak na kabáty namiesto bio-nábytku. Pre porovnanie, nie provokáciu, vražda krupierky v našich geografických šírkach vás vyjde približne na 24 rokov pohodlia v cele. Zapojme sa do Ligy za zrovnoprávnenie ľudí a kaktusov...

VYDAVATEĽSTVO RAK

Internetové kníhkupectvo

Kontaktná osoba na objednávku kníh
Agnesa Somorovská
Tel. a fax: 033/ 644 82 41
Mobil: 0910 966 813
E-mail: agnesaso@stonline.sk

Prvá kniha o Bratislave sa zaoberá bratislavskými dejinami, ale tie sú zároveň dejinami, ktoré sa odohrávali v Európe a sú neoddeliteľnou časťou európskej histórie.

Rok vydania: 2006 | Počet strán: 282 | Rozmery: 25 x 22 cm

Cena: 11,62 € (350,06 Sk)

Druhá kniha o Bratislave sa začína príchodom Anjouovcov a končí sa smrťou Ladislava Pohrobka. Nerozpráva však len o kráľoch, ale napríklad aj o tom, ako chcel Žigmund Luxemburský Bratislavu povýšiť na hlavné európske mesto.

Rok vydania: 2007 | Počet strán: 232 | Rozmery: 21,5 x 24,5 cm

Cena: 11,62 € (350,06 Sk)

Kniha **Kôň a človek v stredoveku** si všíma všetky aspekty súžitia človeka a koňa, podáva ich cez osudy historických postáv, ponúka príbehy kráľov a rytierov, urodzených dám, ale aj poddaných, ktorým do života zasiahol kôň, v niektorých okamihoch dokonca menil dejiny.

Rok vydania: 2007 | Počet strán: 294 | Rozmery: 17x25 cm

Cena: 11,62 € (350,06 Sk)

Tatársky vpád. Rozprávanie o strašných udalostiach, ktoré priniesli obyvateľom Uhorského kráľovstva veľa utrpenia a celú krajinu priviedli na pokraj skazy. Ponúka dobrodružné, no súčasne autentické čítanie o jednej z najväčších tragédií našich predkov v stredoveku.

Rok vydania: 2008 | Počet strán: 168 | Rozmery: 17 x 24 cm

Cena: 11,62 € (350,06 Sk)

Stopy dávnej minulosti 2. Vychádza z rovnomenného televízneho cyklu a rozprává o dejinách Slovenska od mladšej doby bronzovej až do príchodu starých Slovanov. Obsahuje stovky pamiatok, záberov z nakrúcania, dokumentárnych fotografií a ďalších ilustrácií.

Rok vydania: 2003 | Počet strán: 280 | Rozmery: 25 x 22 cm

Cena: 11,62 € (350,06 Sk)

Stopy dávnej minulosti 4. Kniha o začiatkoch Uhorského kráľovstva. Hľadá slovenský podiel na jeho vzniku, budovaní a utváraní hraníc. Rozprává príbehy z čias Nitrianskeho kniežatstva, z ktorého po krvavých bojoch vzišli Arpádovci ako noví uhorskí králi.

Rok vydania: 2005 | Počet strán: 240 | Rozmery: 25 x 22 cm

Cena: 11,62 € (350,06 Sk)

www.vydavatelstvorak.sk